

årsredovisning 2013

Hörselskadades Riksförbund
org nr 802004-4510 • www.hrf.se

Innehåll

Verksamhetsberättelse	5
Förvaltningsberättelse	41
Resultat och balansräkning	49
Noter	59

Verksamhetsberättelse

Förord

Verksamhetsåret 2013 var intensivt och händelserikt. Alla HRFs intressepolitiska kärnfrågor behandlades av regering och riksdag under året: hörselvården, tolkfrågan, skolfrågan, textning och annan tillgänglighet. Bland annat var det en hel del turbulens kring frågan om utvecklingen inom hörselvården, inte minst med anledning av "fritt val av hjälpmedel" (hörselcheckar).

Vi fortsatte arbeta för en bättre skola för hörselskadade och döva, bland annat genom att försöka få till stånd regionala resurscentra. Även i vårt arbete för bättre ljudmiljö lade vi särskilt fokus på skolan. Ljudmiljön i skolan var dessutom temat för ett framgångsrikt seminarium som HRF genomförde hos riksdagens utbildningsutskott.

Inför för vinter-OS i Sotji hade HRF kontakt med Viasat, som hade sändningsrättigheterna. Som en direkt följd av vårt påverkansarbete direkttextades tolv timmar per dag i TV3, vilket innebar ett genombrott för textning av sport.

Vi var också aktiva i kampen för att bristande tillgänglighet ska ses som diskriminering. Varje torsdag, inför regeringens veckosammanträde, samlades förtroendevalda från funktionshinderrörelsen för att markera sitt missnöje med att regeringen under flera års tid förhalat en proposition om lagstiftning.

Under året utsågs Eva Blomquist till vice förbundsordförande för HRF. Hon ledde även förbundsstyrelsens arbete med organisationsutredningen, UNO. Utredningsutskottet besökte i stort sett alla distrikt, hade kontakt med andra organisationer om deras utvecklingsarbete, diskuterade med UNOs referensgrupp, samt lämnade information till förbundsmötet.

Under våren lanserades HRFs nya webbar, inklusive ett 90-tal lokala webbar. HRFs roll som informationsbärare av fakta om och för hörselskadade har blivit allt viktigare. Hörsellinjen har fått en allt större roll när det gäller konsumentvägledning, inte minst på grund av den ökade privatiseringen inom hörselvården. Förbundet har även fortsatt att utveckla sin närvaro i sociala medier.

Jag vill framföra ett stort tack till alla som samarbetar med oss för att tillvarata hörselskadades intressen, och alla de människor runt om i landet som genom sitt ekonomiska stöd gör det möjligt för HRF att verka för full delaktighet och jämlikhet för alla hörselskadade. Tack också till HRFs personal för deras engagerade arbete.

Ett särskilt tack riktar jag till förbundsmötet som på ett positivt och inspirerande sätt stöttade förbundsstyrelsens arbete under året, samt till alla medlemmar och förtroendevalda från norr till söder, som på olika sätt utgör grunden i vår starka och angelägna folkrörelse.

Jan-Peter Strömgren
förbundsordförande
Hörselskadades Riksförbund (HRF)

Verksamhetsberättelsen på de följande sidorna utgår från HRFs handlingsprogram för 2013–2016, som beslutades av kongressen 2012. De första avsnittens namn motsvarar rubrikerna i handlingsprogrammet. Därefter beskrivs övrig stadgebunden och reguljär verksamhet.

A. En ny upplysningstid

A.1 Att öka hörselskadekunskapen samt förbättra attityder till hörselskadade och hörselskadades behov

Förbundet deltog i Svensk standards (SIS) arbete med kvalitet inom vård och omsorg av äldre, med målsättningen att hörselskadekunskap ska införas i utbildningar inom vården. Arbetet med standarden initierades av Socialdepartementet 2012 och beräknas vara klart under 2014.

Intressepolitisk bevakning – externa möten

Under året träffade vi flitigt i olika sammanhang politiker och andra beslutsfattare samt företrädare för yrkesföreningar inom svensk hörselvård, branschorganisationer samt myndigheter. Dessa möten redovisas under respektive avsnitt i årsredovisningen.

A.2 Att stärka hörselskadade att utkräva sina rättigheter

Förbundet fortsatte arbetet med att ge hörselskadade kunskap och vägledning om olika möjligheter när det gäller hörselvård, tillgänglighet med mera samt uppmuntra enskilda att anmäla brister.

I detta arbete hade Hörsellinjen en viktig roll. Personer som inte hade fått den hörselvård och information de hade rätt till uppmanades att anmäla till Patientnämnden. Andra, som utsatts för diskriminering, fick information om möjligheten att anmäla till Diskrimineringsombudsmannen (DO). Hörsellinjen gav även hjälp och stöd till föräldrar som ville driva ärenden rörande skolplacering, åtgärdsprogram, skolskjuts med mera.

A.3 Att verka för fler hörselkontroller

Hörselkontroller i arbetslivet

Vi träffade Arbetsmiljöverkets bulleransvariga i syfte att förklara och förstärka HRFs krav att de nu gällande bullerföreskrifterna behöver ses över så att grupper som idag inte har rätt till regelbundna hörselkontroller får detta. Vid mötet lyfte vi särskilt fram lärarna som en sådan grupp och vi fick medhåll för bristerna i bullföreskrifterna. HRF och Arbetsmiljöverkets representanter enades om att de diskuterade frågorna var viktiga, och att en fortsatt dialog kring dessa skulle ske.

Hörselkontroller vid etablering av nyanlända

Kravet om hörselkontroller bland nyanlända drev vi genom vårt deltagande i ett projekt som initierats av Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige (SIOS) och finansieras av Arvsfonden. Projektet syftar till att vuxna

nyanlända med funktionsnedsättning ska få samma möjligheter som övriga nyanlända att ta del av etableringsinsatser såsom bland annat svenskundervisning. Projektet fortsätter under 2014.

Hörselveckan och Hörselskadades Dag

Hörselveckan, med Hörselskadades Dag, den 14–21 oktober, hade temat "Dags för ett hörseltest?", för tredje året i rad. Det innebär att HRF uppmanar svenska folket att testa sin hörsel och se över sin hörselsituation.

Drygt 80 föreningar och tre distrikt hade arrangemang i samband med Hörselveckan – en del hade aktiviteter under hela veckan, andra gjorde mindre satsningar. Drygt hälften av föreningarna erbjöd hörseltest och många passade på att värva nya medlemmar.

HRFs hörseltester på webben och som app (se nedan) har visat sig kunna locka besökare till föreningsarrangemang och ger även goda möjligheter att prata hörsel och värva medlemmar. Under rubriken "Kaffekollen" kunde föreningar under Hörselveckan uppmuntra till en snabb hörselkoll och ett samtal över en kopp kaffe. Flera föreningar erbjöd även hörseltest hos legitimerad audionom, i samarbete med hörselvården.

Inför Hörselveckan kunde föreningarna beställa specialtryckta t-shirts med trycket "Dags för ett hörseltest?" samt pappmuggar med HRFs vision, att använda vid lokala aktiviteter.

Ett kalendarium med aktiviteter runt om i landet under Hörselveckan lades upp på HRF.se.

Populära hörseltester uppdaterades

HRFs hörseltest på webben, i telefon och som app i mobil/surfplatta har blivit mycket populära. Vid slutet av 2013 hade närmare 140 000 personer testat sin hörsel med hjälp av HRFs olika gör-det-självt-test. Omkring 36 000 hade laddat ner appen "Hörseltestaren", varav 15 000 under 2013. Drygt 100 000 hade gjort HRFs hörseltest på webben, och ytterligare drygt 6 000 hade testat sin hörsel i telefon.

I september uppdaterades HRFs hörseltest på webben och appen "Hörseltestaren", i samarbete med Forskningsinstitutet Hörselbron. Den nya versionen ger ett mer tillförlitligt resultat och resultatet presenteras dessutom på ett tydligare sätt, på en skala. Med en ny funktion kan användaren mejla resultatet till valfri adress, och skriva ut det.

Populära hörseltester uppdaterades

I oktober-november genomförde HRF en annonskampanj för HRFs app "Hörseltestaren". En annons på temat "Dags för ett hörseltest?" infördes i bland annat Expressen, Dagens Nyheter, Kupé, Xpress och Land. Vi har också annonser i Expressens och Dagens Nyheters appar och webbar för mobil.

Pressmeddelande: "Hörselscreening av alla över 65 kan rädda liv"

I samband med Hörselveckan gick HRF ut med ett pressmeddelande med förslag om att alla över 65 år ska erbjudas regelbundna hörselkontroller. Nästan hälften av landets 1,4 miljoner hörselskadade är över 65 år, och många har inte sökt hjälp för sina hörselproblem. Om landsting och kommuner ordnade hörselscreening av denna grupp, så att fler fick hörselvård tidigare, skulle det minska ohälsan och öka livslängden bland äldre, hävdar HRF, med stöd av ny forskning.

B. Hörselvård, hjälpmedel, stöd och service

Hörselvårdsfrågan upptog en stor del av förbundets uppmärksamhet under 2013.

Vårdval och Fritt val

Utvecklingen av hörselvårdens organisation och diskussionerna om vårdval och "fritt val av hjälpmedel" var i början av året oroväckande. Förbundets arbete under 2013 inriktades således i huvudsak åt att värna hörselskadades rätt till hörselvård. När året var till ända hade vi lyckats med bedriften att hejda ännu ett landsting att införa fritt val med hörselcheckar.

Ansvarigt statsråd, Maria Larsson (KD), aviserade att det skulle komma en proposition om införande av Fritt val av hjälpmedel i hela landet – ett förslag som presenterades i betänkandet *Hjälpmedel – ökad delaktighet och valfrihet* (2011), trots att inga av de grupper som använder hjälpmedel hade efterfrågat en sådan reform. Någon proposition kom emellertid inte under 2013, men frågan var under hela året aktuell för HRF på många sätt.

I olika sammanhang klargjorde vi HRFs ställningstaganden om vårdval/fritt val: att vårdval med möjlighet att välja vårdgivare kan vara positivt, under vissa förutsättningar, men att vi tar avstånd från system med hörselcheckar (så kallat "fritt val av hörapparater"), där landsting genom bidrag uppmuntrar enskilda att köpa hörapparater på den privata marknaden, utanför den allmänna hälso- och sjukvården.

Vi fortsatte samtalen med riksdagsledamöter i Socialutskottet. Under 2013 träffade vi riksdagsledamöterna Saila Quicklund samt Agneta Luttrup – talespersoner för Moderaterna respektive Miljöpartiet i utskottet. Tidigare hade vi fört samtal med utskottets ordförande, Anders W Johnsson (C), samt vice ordförande Lena Hallengren (S).

HRF deltog också med en monter på politiska partiers kongresser, kommun- och landstingspolitiska dagar och motsvarande nationella samlingar. Syftet med detta deltagande var att informera framför allt landstingspolitiker om HRFs syn på vårdval/fritt val. Ett särskilt PM "Gärna vårdval men..." togs

fram. Partier som fick besök av HRF var Kristdemokraterna (KD), Folkpartiet (FP), Moderaterna (M), Socialdemokraterna (S) samt Miljöpartiet (MP).

Förbundet följde på olika sätt utvecklingen när det gäller vårdval och/eller fritt val i landet. Möjligheten att införa vårdvalssystem inom hörselvården diskuterades flitigt i regioner och landsting, bland annat i Halland, Östergötland och Jämtlands län.

Landstinget i Östergötland beslutade att införa vårdval utan hörselcheckar, vilket var en viktig framgång för HRF (se avsnitt B.2). Vi gick ut med ett pressmeddelande där vi ställde oss positiva till att landstinget hade undvikit en hel del av de brister som HRF varnat för, men vi uttryckte också oro för att vårdkvaliteten skulle försämrats på grund av för låga ersättningar till vårdgivarna.

I oktober beslutade även Uppsala läns landsting att avstå från att införa hörselcheckar, vilket HRF berömde i ett pressmeddelande.

I Halland och Jämtlands län togs initiativ till/startades utredningar om vårdval/fritt val inom hörselvården. Förslag väntas under 2014.

Sedan Östergötland hade infört vårdval i fanns det under 2013 fyra regioner/landsting med vårdval inom primär/basal hörselvård. Förutom Östergötland hade även Uppsala län, Stockholms län och Skåne vårdval. De två sistnämnda hade även hörselcheckar, så kallat fritt val av hjälpmedel.

Om hörselcheckar och hörapparatavgifter i media

Under året lyfte HRF frågan om hörselcheckar och hörapparatavgifter i olika medier, både lokalt och på riksplanet. Särskilt uppmärksammat blev ett längre reportage i P1:s privatekonomiska magasin "Plånboken", som visade att kostnaden för att skaffa hörapparater varierar kraftigt i landet, samt belyste brister inom hörselvårdssystemet i Stockholms län.

Kritik mot hörselvårdsföretag

I slutet av maj tog HRF avstånd från företaget Hörsam i ett öppet brev. Detta sedan företagets styrelseordförande och ägare agerat olämpligt genom att upprepade gånger rikta kränkande påståenden mot såväl HRF som organisation och enskilda förtroendevalda på företagets webb. En månad efter HRFs avståndstagande såldes företaget, dåvarande styrelseordförande lämnade bolaget och bloggen på företagets webb lades ner. HRFs förbundsstyrelse beslutade då att inte längre ta avstånd från företaget.

B.1 Att arbeta för att hörselvården stärks och utvecklas

Rapport om svensk hörselvård

Publiceringen av den planerade rapporten om hörselskadade och hörselvård flyttades fram till 2014.

Arbetet med att undersöka och beskriva konsekvenserna av utvecklingen när det gäller hörselvård, inklusive hörapparatutprovning pågick under hela året. Bland annat genomförde vi en enkät bland medlemmar och en enkät till auktoriserade audionommottagningar. Vi förberedde ytterligare en enkät riktad till landets audionomer.

Utreda och kartlägga olika vårdinsatser

För tredje året i rad samlade vi in statistik om utprovning av hörapparater med mera i samarbete med Hjälpmedelsinstitutet (HI). Ett samarbete som båda parter har haft nytta av och som landstingen uppskattat.

Under 2013 snabbutredde regeringen en sammanslagning av delar av HIs verksamhet med Handisam. Förslaget innebar att den del av HIs uppdrag som omfattar insamling av statistik försvinner. Om förslaget genomförs betyder det att HRF framöver måste återgå till att själv samla in statistik om hörapparatutprovningar eller att hitta någon annan samverkanspart.

Så som tidigare år samlade vi även in uppgifter från barnhabiliteringen om antalet hörselskadade barn och den verksamhet som habiliteringen erbjuder. Från CI-klinikerna fick vi uppgifter om antalet personer som fått cochlea-implantat.

Forskningsinstitutet Hörselbron fick uppdrag att göra en studie om hörapparater, nytta och kostnader. Det är en studie vars syfte är att se om det föreligger skillnader mellan landstingets upphandlade sortiment och hörapparater som inte är upphandlade. Uppdraget är av olika skäl försenat.

Dialog med professionen

Den viktiga dialogen med professionen och andra intressenter i syfte att återupprätta audiologins status har tagit fart. Under året har samtal förts med representanter för olika yrkesföreningar samt representanter för olika företag inom branschen.

Vi har sedan tidigare kontinuerlig dialog med professionen inom hörselvården bland annat inom Svenska Audiologiska Sällskapets styrelse och inom referensgrupp hörsel på Hjälpmedelsinstitutet. HRF deltog på ett seminarium med generaldirektören för Inspektionen vår vård och omsorg, IVO, en ny myndighet med tillsynsansvar för vården. Myndigheten föreslog samverkan med brukarorganisationerna genom så kallade dialogforum två gånger per år. Förbundsordföranden deltog i ett flertal samtal med styrgruppen för Centrum för hörsel- och kommunikationsforskning på Karolinska Institutet (KI).

På initiativ av HRF, men också av olika företag, har vi haft samtal med flera leverantörer av hjälpmedel i Sverige. HRFs syfte med samtalen var att dels klarlägga HRFs syn på hörselvård samt att efterhöra hur branschen ser på den pågående utvecklingen inom Svensk hörselvård. Samtal fördes även med Svensk Hörsel, som är en branschorganisation för leverantörerna.

HRFs förbundsordförande, Jan-Peter Strömgren, deltog som representant för HRF i en panel i samband med *Stockholm hearing Implant Forum 2013*.

Forumet arrangerades av två företag som tillverkar cochlea-implantat. Forumet hade ett riksintrasse då det samlade representanter från hörselvården i landet samt andra berörda. I sammanhanget fick HRF möjlighet att framföra sin syn på operationer i Sverige idag. Vi framhöll bland annat att det opereras för få vuxna och att dubbelsidiga operationer måste ske i ökad omfattning.

Hörselvårdsutskott

Förbundsstyrelsen tillsatte ett hörselvårdsutskott med uppdrag att diskutera utvecklingen av hörselvården och utgångspunkter för HRFs ställningstaganden i hörselvårdsfrågan. Utskottet bestod under året av Eva Blomkvist, Lena Thorén samt Agneta Österman – samtliga ledamöter i förbundsstyrelsen. I arbetet deltar även sakkunniga från förbundskansliet. Utskottet träffades två gånger.

B.2 Att fler hörselskadade ska få habilitering och rehabilitering

Regional påverkan och dialog

För tredje året i rad arrangerade förbundet ett hörselvårdsseminarium med representanter från 19 distrikt och förbundsstyrelsen. Vid seminariet presenterades utvecklingen inom hörselvården samt diskuterades hur vi kan stärka vårt påverkansarbete inom området. Diskussionen utgick ifrån en kartläggning som distrikten gjort av bland annat den fördjupade rehabiliteringen, kvalitetsregister med mera.

Efter att landstinget i Östergötland i januari 2014 beslutade att utreda införandet av vårdval hörsel inleddes ett samarbete mellan HRF-distriktet i Östergötland och förbundet. Samarbetet innebar bland annat gemensam dialog med utredare och beslutsfattare. Det goda samarbetet resulterade bland annat i att hörselcheckar inte ingår i vårdvalssystemet i Östergötland.

Kommunernas stöd till äldre

HRF, Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB) och Synskadades Riksförbund (SRF), Syn- och hörselinstruktörsföreningen samt Hagabergs folkhögskola i Södertälje startade hösten 2012 ett gemensamt projekt som syftar till att skapa en ny, sammanhållen och gemensam utbildning för syn- och hörselinstruktörer. Inom ramen för projektet genomfördes under 2013 en försöksutbildning på 11 veckor med 12 deltagare. Efter utvärdering av denna försöksutbildning har en ny utbildning planerats hösten 2014. Projektet finansieras med medel ur Arvsfonden och avslutas våren 2014.

Målet med projektet är att stärka kommunernas stöd till äldre hörselskadade och att skapa en ny gemensam utbildning till både syn- och hörselinstruktörer.

I syfte att driva kravet på hörselskadekunskap i utbildning inom vården engagerade vi oss i Svensk standards (SIS) arbete med kvalitet inom vård och omsorg av äldre. Även det arbetet fortsätter under 2014.

Ge enskilda råd och stöd om hörselvård

Utvecklingen inom hörselvården innebär att enskilda behöver ha mycket kunskap för att få den hörselvård och de hjälpmedel han/hon har rätt till. Under året fortsatte HRFs viktiga arbete med att lämna pålitlig och opartisk information till hörselskadade och anhöriga, via webben, informationsmaterial och Hörsellinjen (se G.2).

B.3 Att driva krav på likvärdig hörselvård i hela landet

Hörselvård under Almedalsveckan

HRF var närvarande under Almedalsveckan i Visby. Framför allt tog vi del av seminarier som handlade om hälso- och sjukvård som vårdval, upphandlingar med mera. Med anledning av den pågående organisationsutredningen UNO tog vi del av seminarier som hade koppling till trender inom folk-rörelserna. Vi deltog även vid Lika Unikans seminarium som handlade om påverkansarbete i MR-frågor.

Andra hörselvårdsfrågor

Ett antal viktiga utredningar som påverkar hörselvården kom med slutbetänkanden under 2013. Både *Upphandlingsutredningen* och *Patientmaktsutredningen* lade förslag som kan innebära ökad delaktighet för hörselskadade och en positiv utveckling för hörselvården. Upphandlingsutredningen, som HRF träffade 2012, föreslog bland annat att rangordningskravet i nuvarande lagstiftning ska tas bort, vilket ligger helt i linje med vad HRF har drivit.

REMISSER, SKRIVELSER och YTTRANDE (avsnitt B)

- *Goda affärer – en strategi för hållbar upphandling, SOU 2013:12*
Upphandlingsutredningen presenterade bland annat förslag om att rangordningskravet i nuvarande lagstiftning kan tas bort, vilket skulle innebära en positiv utveckling för upphandlingar av hörapparater. Detta har varit ett särskilt problematiskt upphandlingsområde under flera år. Om förslaget går igenom innebär det för hörselskadade större delaktighet vid utprovningen av hörapparat, vilket vi också skrev i remissvar till regeringen.
- *Patientlag, SOU 2013:2 och Ansvarsfull hälso- och sjukvård, SOU 2013:44*
Patientmaktsutredningen lade fram förslag i två olika delbetänkanden om att dela upp hälso- och sjukvårdslagen i två delar – en patientlag och en organisationslag. Utredningen föreslog bland annat att patientens del-

aktighet och medverkan skulle öka genom att landstingens skyldighet att erbjuda och informera om hjälpmedel förstärks. Detta bejakade HRF i sitt remissvar.

- *En samlad organisation på det funktionshinderpolitiska området*
Ds 2013:40 Regeringen föreslog i budgetpropositionen att Myndigheten för handikappolitisk samordning, Handisam, ska gå samman med vissa delar av Hjälpmedelsinstitutet 1 maj 2014. I vårt remissvar på departementspromemorian betonade vi vikten av helhetssyn inom hjälpmedelsområdet: ”Det är angeläget att staten tar ett övergripande ansvar för att samla in statistik på hjälpmedelsområdet. Det är även viktigt med en funktion som samordnar kunskapen om hjälpmedel, arbetar med utveckling av hjälpmedel och fungerar som en resurs för landsting och kommuner”.
- *Stödskrivelse till KI* I en stödskrivelse till Karolinska Institutet argumenterade HRF för vikten av att behålla audionomutbildningen som varit föremål för nedläggning för att klara budgetmålen. Skrivelsen resulterade i att utbildningen blir kvar.

C. Tillgänglighet

C.1 Att arbeta för lagstiftning mot bristande tillgänglighet

Diskrimineringslagstiftning – Torsdagsaktionen

HRF fortsatte kampen för att bristande tillgänglighet ska ses som diskriminering. Varje torsdag, inför regeringens veckosammanträde, samlades förtroendevalda från ett antal funktionshinderorganisationer utanför regeringskansliet vid Rosenbad. Den 30 maj genomfördes *Torsdagsaktionen XL* som samlade över 300 personer från olika förbund. På FN-dagen den 24 oktober hade det gått 1 070 dagar sedan remisstiden gått ut för promemorian *Bortom fagert tal* (*Ds 2010:20*).

Under hösten fick vi slutligen besked från ansvarige ministern, Erik Ullenhag (FP), att regeringen någon gång under 2014 kommer att lägga en proposition till en lagstiftning som klassar bristande tillgänglighet som en form av diskriminering. Tills en lagstiftning realiserats beslutades att förbundet kommer att fortsätta driva frågan.

C.2 Att arbeta för bättre ljudmiljö och bra hörbarhet

Ljudmiljö och tillgänglighet i utbildningslokaler

Informationsträff med riksdagens utbildningsutskott

I ett brev till ordföranden respektive vice ordföranden för riksdagens utbildningsutskott erbjöd sig HRF att ordna ett kortare seminarium om skolans ljudmiljö och dess betydelse för inläring och arbetsro i klassrummen. Utskottet avböjde, men ansåg ändå att frågan var av intresse. HRF inbjöds därför att komma till ett ordinarie utskottssammanträde för att informera. Det blev också ett framgångsrikt möte med utskottet, där HRF bland annat förklarade hur taluppfattbarhet och akustik påverkar förmågan till kunskapsinhämtning, samt framhöll att även om brister i ljudmiljön drabbar elever med hörselnedsättning hårdast så påverkas alla elever och lärare negativt av dessa. Informationen följdes av en engagerad fråge- och diskussionsstund där representanter för flertalet riksdagspartier gjorde inlägg.

Samarbete kring krav på Boverkets byggregler

I samband med att Boverket under våren 2013 gjorde en översyn av gällande byggregler inledde HRF ett samarbete med åtta andra organisationer, de var Riksförbundet Hem och Skola, Riksförbundet Attention, Dyslexiförbundet, Lärarförbundet, Samarbetsorganisation för etniska organisationer i Sverige, Svenska Pedagogiska Audiologiska Föreningen, Svensk Teknisk Audiologisk Förening och Unga Hörselskadade. Samarbetet byggde på insikten att dålig ljudmiljö i skolan inte bara är ett problem för hörselskadade, utan också elever med dyslexi, annat språk än svenska som modersmål, neurologiska problem drabbas hårt. En gemensam skrivelse skickades till Boverket, där det bland annat krävdes att ljudklass A eller B ska vara minimikrav vid ny- eller ombyggnad av skolor.

Representanter för HRF och Lärarförbundet träffade också Boverkets generaldirektör Janna Valik i samma fråga. Några ändrade skrivningar i byggreglerna ledde dess aktiviteter inte till, men en god dialog upprättades med Boverket som visade förståelse för de framförda åsikterna och skulle ha dem i beaktande vid framtida revideringar. De framhöll emellertid samtidigt att de som myndighet ofta är bundna av politiskt beslutade riktlinjer.

HRF och Arbetsmiljöverkets skolkampanj

När Arbetsmiljöverket på sensommaren 2013 presenterade en flerårig kampanj för att inspektera hela 30 procent av landets skolor reagerade HRF. Tanken var god, men frågor om ljudmiljö verkade få en oklar och undanskynd plats i inspektionerna. HRF sände därför ett brev till verkets generaldirektör med frågor och begäran om bättre besked.

Som en följd av detta inbjöds HRF till ett möte med personer ur Arbetsmiljöverkets ledning, vilket resulterade i en öppen och givande dialog om skolans ljudmiljö. Frågor om taluppfattbarhet kommer också att finnas med i det frågematerial inspektörerna har med sig vid skolbesök och möten med ansvariga skolpolitiker.

Regler och standarder om ljudmiljö

Boverkets ljudmiljöregler

1 juli skärpte Boverket byggreglerna (BBR) när det gäller ljudregler i publika lokaler, bland annat tågstationer och vårdlokaler. Hörbarheten ska bli bättre. Det här var ett viktigt steg i rätt riktning, ansåg HRF, som länge haft en dialog med Boverket om ljudmiljöreglerna. Samtidigt beklagade HRF att Boverket inte vill skärpa reglerna även för skollokaler.

Under året engagerade vi oss även i Boverkets revidering av enkelt avhjälpta hinder (HIN). Förslaget som kom var en besvikelse för HRF. Trots sex års arbete var det enda konkreta förslaget som förbättrar för hörselskadade att receptioner måste utrustas med teleslinga. En ytterst blygsam skärpning av kraven, och dessutom kanske inte så effektiva eftersom direkta samtal ansikte mot ansikte är vad hörselskadade lättast klarar. Positivt dock att begreppen taluppfattbarhet och tillgänglighet förs in i de allmänna riktlinjerna. HRF ansåg att skolan bör klassificeras som publik lokal, med de krav på tillgänglighet som följer av detta.

C.3 Att arbeta för ökad tillgänglighet till tv, radio, webb och andra digitala medieformat

Textning och hörbarhet i tv

Drygt 70 procent av alla svenska program i SVT1, SVT 2, Barnkanalen, Kunskapskanalen och SVT 24 (samtliga plattformar) var textade vid årets slut. Därmed nådde man inte upp till de 100 procent som sändningstillståndet stadgade inför utgången av tillståndsperioden 31/12 2013, vilket främst berodde på avsaknaden av en svensk språkdatabas som möjliggör tal-till-textomvandling. Förbundet har upprepade gånger påtalat till kulturministern att vi saknar ett tydligt åtagande när det gäller en svensk språkdatabas, som är helt avgörande för att få mer och bättre textning. Kulturdepartementet svarade även under 2013 att ärendet bereds i regeringskansliet.

Under året hade TV4 ett sändningstillstånd som innebar att alla förinspelade, rikssända svenska program ska textas. TV4 ska använda direkttextning, men kan själva avgöra omfattningen. Tillståndet anger att TV4 ska texta program på svenska i en viss och stigande procentsats per år fram till år 2016. Tillståndet gäller till utgången av mars 2014, därefter är det oklart vilka villkoren blir och vilka aktörer som kommer att erhålla sändningstillstånd.

I slutet av augusti meddelade SVT och TV4 att de kommit överens om att 2014 övergå till att använda text-tv-sidan 199 för textning i alla sina olika kanaler från den 1 januari 2014, något som HRF länge efterfrågat. Samtidigt meddelade de båda programbolagen att de, på uppmaning av HRF och övriga hörselskade- och dövorganisationerna, tagit fram gemensamma symboler för textning på svenska och teckenspråkstolkning.

Förbundet tog under året kontakt med MTG-företaget Viasat, när det stod klart att de fått sändningsrättigheterna för vinter-OS 2014 i Sotji, Ryssland. Vi

uppmärksammade dem på behovet av bra svensktextning under OS. Som en direkt följd av förbundets påstötningar direkttextades tolv timmar per dag av TV3:s OS-sändningar. Detta innebar ett genombrott för textning av sport-evenemang i tv.

Under Almedalsveckan riktade HRF hård kritik mot ledande tidningars otextade webb-tv-sändningar. I ett uttalande på webben skrev HRF bland annat: "Pressens rapportering från Almedalen är en central del av det politiska livet i Sverige. I grunden handlar därför webb-tv-sändningarna om viktiga värden som demokrati och yttrandefrihet. Alla borde kunna följa debatten, om de vill – även vi som inte hör så bra".

C.4 Att arbeta för att förbättra tillgången till tolkning av hög kvalitet

Utredning av tolktjänsten

Tolktjänstutredningen lämnade sitt betänkande *En samlad tolktjänst, SOU 2011:83* i december 2011. Efter många turer lämnade socialdepartementet besked i december 2013 att regeringen inte går vidare med tolktjänstutredningens huvudförslag med ett statligt huvudmannaskap för tolktjänsten. Istället presenterades ett förslag om att en interdepartemental utredning ska genomföras under 2014. HRF samverkade med ordförandegruppens organisationer i den här frågan och träffade socialdepartementet ett par gånger under året. Vi genomförde också en enkät till landets tolkcentraler i syfte att undersöka omfattningen av tolkning av tvåpartssamtal och klarlägga vilka situationer det kan vara användbart att använda distanstolkning.

Teckenspråkutbildning

HRF har under flera år, tillsammans med bland annat Sveriges Dövas Riksförbund (SDR), haft kontakter med Utbildningsdepartementet och Stockholms Universitet angående tolkutbildning på högskolenivå. Som ett resultat av de gemensamma samtalen startade hösten 2013 det första kandidatprogrammet i teckenspråk och tolkning vid Stockholms universitet. Vid sidan av den akademiska utbildningen bedrevs fortsatt tolkutbildning vid ett antal folkhögskolor. Skrivtolksutbildning på högskolenivå har ännu inte fått någon lösning.

Skriv- och TSS-tolkning

HRF diskuterade skrivtolkutbildningen och tillgången till skrivtolkar i ett möte med Vuxendöva i Sverige (VIS) och Föreningen Skriv- och TSS-tolkar (FST). Diskussionerna ledde inte till något konkret samarbete.

Vid ett möte med skrivtolkutbildningen föreslog HRF en mer kontinuerlig dialog mellan utbildningen och brukarorganisationerna, vilket resulterade i att ett utbildningsråd i anslutning till tolkutbildningen ska startas. HRF deltar

även i Myndigheten för yrkeshögskolans brukarråd. MYH har tillsynsansvar för tolkutbildningarna i Sverige.

Stiftelsen Rikstolkjänst (RTT)

2013 var första verksamhetsåret som Stiftelsen Rikstolkjänst var utförare av rikstolkjänst. Inför 2013 ändrade Socialdepartementet formen för hur uppdraget rikstolkjänst ska hanteras. Tidigare fick Stiftelsen Rikstolkjänst ett årligt statsbidrag att förvalta. Enligt det nya beslutet ska uppdraget upphandlas. Stiftelsen Rikstolkjänst, som drivs av HRF, Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) och Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB), lämnade därför in anbud tillsammans med företaget AB Stockholmstolkarna och vann upphandlingen.

C.5 Att arbeta för pedagogisk och fysisk tillgänglighet i skola och utbildning

I början av året tillsatte regeringen den så kallade *Nationella samordnaren* med uppdrag att dels fördela medel för utvecklingsinsatser i skolan, dels utreda olika insatser för målgruppen hörselskadade och döva elever (dir 2013:19). Uppdraget ska slutredovisas mars 2016. Förbundet träffade utredaren vid två tillfällen under året, och hade en mycket positiv dialog. HRFs syfte var att diskutera om och hur HRFs förslag om regionala resurscentran (RRC) – i enlighet med HRFs skolorganisationsförslag, som presenterades 2007 – kan lyftas inom ramen för det uppdrag utredaren har.

Innan utredaren påbörjade sitt uppdrag träffade vi ordförande för riksdagens utbildningsutskott, Tobias Tobé (M), för att föra fram HRF skolorganisationsförslag och behovet av att staten tar ett ansvar för denna lilla elevgrupp.

Förbundet deltog även i en hearing om riksgymnasierna för hörselskadade respektive döva (RGH/RGD), som riksdagsledamoten Agneta Luttrup (MP) kallat till. Även vid detta möte drev HRF kravet om regionala resurscentran för hörselskadade och döva elever (RRC).

Förbundsstyrelsen tillsatte en referensgrupp om RRC, i syfte att se över argument och strategier för att nå fram med frågan.

Projektet: Hörande föräldrar till hörselskadade barn

Förbundet ansökte och beviljades medel från Arvsfonden för en särskild föräldrasatsning med syfte att sprida kunskap till föräldrar om vilka rättigheter och möjligheter deras hörselskadade barn har i förskolan/skolan. Under året arrangerade vi fem regionala seminarier. Dessa genomfördes i Skellefteå, Västerås, Stockholm, Göteborg och Hässleholm. Totalt deltog närmare 250 personer i seminarierna. Fyra av seminarierna genomfördes tillsammans med HRF-föreningar och/eller HRF-distrikt. Förutom seminarierna ingår råd och stöd via HRFs informationstjänst Hörsellinjen samt andra informationsinsatser i projektet. Responsen var god och HRF mötte stort intresse bland målgruppen. Detta utmynnade bland annat i en

Facebookgrupp för engagerade föräldrar. En skolkonferens planerades i samarbete med Specialpedagogiska Skolmyndigheten (SPSM) och ska hållas våren 2014. På grund av efterfrågan 2013 erbjöd HRF också stöd till lokala initiativ. Projektet fortsätter under 2014.

Inom skolområdet skedde en rad lagstiftningsförändringar som har betydelse för hörselskadade barn och ungdomar inom skola och omsorg. Ett intensivt arbete pågick under året för att förhindra en negativ utveckling med minskade rättigheter kring särskilt stöd. Regeringen drog också tillbaka ett lagförslag om åtgärdsprogram i skolan på grund av kritiken, som bland andra HRF framförde. Arbetet fortgår för att öka beslutsfattarnas kunskap om vikten av att beakta hörselperspektiv i frågor om skola och utbildning.

Till 2013 års enkät om hörselskadade barn (se avsnitt B.2) utökade vi med frågor om hörselvården har rutiner för att stödja hörselskadade barn och föräldrar med information, behovsbeskrivning, åtgärdsplan eller annan typ av överlämning inför eller under förskoletiden. I enkäten efterfrågade HRF även om det händer att skolor kontaktar eller samarbetar med hörselvården kring skolelever, vilket HRF anser vara viktigt och uppmuntrar till.

Svenskundervisning för hörselskadade invandrare

HRF hade ett givande samarbete med några andra funktionshinderorganisationer och Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige (SIOS) i syfte att förbättra svenskundervisning för invandrare med funktionsnedsättning. För andra året i rad föreläste vi för studenter på lärarutbildningen för lärare i svenska för invandrare (SFI) vid Stockholms universitet, om hörselskadades invandrares förutsättningar att lära sig svenska i Sverige.

Protest mot nedläggningen av hörselspåret i Östersund

I mars skickade HRF och Unga Hörselskadade (UH) ett öppet brev till barn- och utbildningsnämnden i Östersund med en uppmaning om att inte säga ja till ett förslag om att avveckla hörselspåret och sprida ut eleverna i vanliga klasser. HRF och UH framhöll att förslaget saknade en riktig konsekvensbeskrivning och inte tog hänsyn till de hörselskadade barnens behov. Protesterna från föräldrarna och intresseorganisationerna hjälpte emellertid inte och beslutet om nedläggning gick igenom.

C.6 Att förbättra tillgängligheten och medvetenheten om tillgänglighet inom vår organisation

Tillgängligheten och medvetenheten om tillgänglighet inom HRF var en av frågorna som förbundskursen handlade om.

På HRFs intranät för förtroendevalda, Hörnet, presenterades en checklista för tillgängliga möten, som vägledning för distrikt och föreningar.

Andra tillgänglighetsfrågor

Svensk film och teater

Genom HRFs påverkansarbete är det numera mer regel än undantag att nya och bredare svenska filmer på bio textas redan från premiären. Digitaliseringen av både filmer och biografer har inneburit att allt fler svenska filmer kan visas med svenskt text. Från 2013 måste svenska filmer som får statligt filmstöd också kunna visas med svensk text.

Under 2013 visades drygt 20 filmer med textning i samband med premiären på SF Bios femtontalet biografer i större och medelstora städer i landet. Biografkedjan Svenska Bio som finns på 30-tal orter i mindre städer har någon vecka senare också visat nya svenska filmer textade. Även Folkets Bio som finns i 15-talet städer visade nya svenska filmer med text, men något senare i tiden. Den totala besökssiffran på textade visningar av svensk film var 280 000 besökare under 2013, varav biografkedjorna SF Bio och Svenska Bio hade 158 000 besökare. Detta är en kraftig ökning jämfört med 2012 där motsvarande totalsiffra var 90 000 besökare. År 2011 och åren innan låg besökssiffran på 20-25 000 besökare. Denna stadiga ökning av antalet textade svenska filmer på bio är ett resultat av förbundets långvariga påverkansarbete. Genom HRFs påverkansarbete textas också flera pjäser vid Stockholms stadsteater (44 tillfällen och 15 olika produktioner), Göteborgs stadsteater (en textad föreställning), Malmö stadsteater (två föreställningar) och Dramaten (10 olika pjäser). Dock saknas fortfarande textning på teatrarna i medelstora och mindre städer i Sverige.

Riksteaterns 1,5-åriga projekt Textad och syntolkad teater – med utvecklingsmedel från Post- och telestyrelsen, PTS – avslutades under året. Projekt gick ut på att tillgängliggöra scenkonsten genom textning via app och display. På vissa av Riksteaterns produktionsturnéer fanns också teleslinga. Förbundet ingick i projektets referensgrupp. En rapport lämnades till Statens kulturråd – det är oklart hur det blir med fortsättningen.

Riksdagens kulturutskott uppföljning av kulturpolitiken

Riksdagens kulturutskott beslutade i mars 2013 att genomföra en uppföljning av frågor för, av och med personer med olika funktionsnedsättningar. Uppföljningen inriktas på att närmare beskriva och analysera de statliga insatser som görs och vilka resultat dessa insatser får från ett brukarperspektiv. Studien inriktades på tre aspekter; möjligheten att ta del av kultur, möjligheten att utöva kultur och funktionshinder kulturellt. HRF besvarade en enkät utifrån de frågor som är viktiga för oss – som tillgång till fungerande hörslingor och textning. Frågorna följdes sedan upp genom personliga intervjuer och rapporten ska vara klar i mars 2014.

Tillgänglighet i kollektivtrafiken

HRFs mångåriga arbete med tillgänglighet gav under 2013 resultat: SJ producerade en film i utbildningssyfte om funktionshinderade personer och bemötandet av dem. Utbildningen riktar sig till personalen ombord, till

lokförare och reseförsäljare. En informationsfilm har färdigställts men dessvärre är den inte textad vilket HRF starkt beklagat i SJs funktionshinderråd. I filmen finns inslag om och med hörselskadade resenärer och deras behov. Filmen togs fram i samråd med SJs funktionshinderråd där förbundet är representerat.

Riksdagens trafikutskotts rapport (2013/14 RFR5) Hela resan hela året – En uppföljning av transportsystemets tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning blev klar och offentliggjordes i slutet på året. Utskottet följde under året upp statens insatser för att göra kollektivtrafiken mer tillgänglig för personer med funktionsnedsättning och vilka resultat insatserna har haft. Utskottets uppföljning visar på att det är viktigt att regeringen fortsätter att redovisa insatser och resultat, även ur ett användarperspektiv anser riksdagen. Förbundet träffade utredarna och våra synpunkter finns med; som att det är svårt att höra utrop på stationer, terminaler och i olika transportslag, behovet av textad trafikinformation på stationer, terminaler och i olika transportslag – också vid oförutsedda händelser i trafiken.

Järda, även kallad järnvägsdamen, är ett automatiskt utropssystem med en syntetisk och tydligare röst, som används vid allt fler svenska järnvägsstationer. Trafikverket ansvarar för utropen och när inte Järdasystemet är installerat sker utropen via telefonlinjer (svårare att höra) av Trafikverkets informatörer. HRFs påverkan för tydligare utrop har haft stor betydelse i sammanhanget.

Svensk standard – om tillgänglighet

Under året inledde förbundet arbete i två tekniska kommittéer inom Svensk standard om tillgänglighet: tk 453 – Tillgänglighet i byggd miljö samt tk 536 – Samordningsgrupp för tillgänglighet.

REMISSER, SKRIVELSER och YTTRANDE (avsnitt C)

- Remissvar angående *Kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå* SOU 2013:20. Vuxenutbildning är ett viktigt komplement för de som på grund av en dålig skolsituation tidigare och vill få möjlighet till en "andra chans". HRF invände mot att det saknades förslag i betänkandet på delaktighet och tillgänglighet. HRF framhöll även krav på hörselkontroller och mer rättigheter angående särskilt stöd och bättre kartläggning av individens förutsättningar för att möjliggöra mer anpassningar i klassrummet och pedagogiken.
- *Tid för undervisning – lärares arbete med åtgärdsprogram* Ds 2013:50. Sedan den nya skollagen trädde i kraft 2011 har HRF arbetat för starkare rättigheter för de enskilda. Regleringen med särskilt stöd och åtgärdsprogram som skulle innebära förbättringar blev i praktiken sämre stöd åt fler. Och lärare klagade på för hög administrativ börda. Regeringen tog till sig till kritiken och tillsatte en utredning som skulle se över problematiken (*Tid för undervisning – lärares arbete med skriftliga individuella utvecklingsplaner* DS 2013:23) utredningen utmynnade bl.a. i denna promemoria med för-

slag till lösningar. Förslaget kritiserades dock skarpt av såväl HRF och andra handikapporganisationer för att helt underminera de få rättigheter till särskilt stöd som finns kvar i skolan. Regeringen backade från förslaget och kommer med ett reviderat förslag under 2014.

- Yttrande över betänkandet *Utbildning för nyanlända elever*, SOU 2013:6. Utbildningen för nyanlända elever står inför en del välbehövliga förändringar. Många hörselskadade invandrare får inte rätt stöd vid mottagandet och riskerar att slås ut inom utbildningen för att deras behov inte uppmärksammas och anpassningar genomförs. Utredningen pekade på ett ökat behov av individualiserad undervisning efter behov. HRF framhåller att hörseltest bör bli ett krav.
- Remissvar *Förslag om införande av meritpoäng för ämnet svenskt teckenspråk för hörande* (U212/983/UH). Detta yttrande gjordes gemensamt av SDR, SDU, HRF, FSDB, dövblind ungdom och DHB för att gemensamt påtala vikten att teckenspråk till skillnad från förut ska likställas med moderna språk i skollagen och därmed berättiga till meritpoäng inför högskola/universitet. Något som borde vara en självklarhet i ett samhälle där man har förutsatt sig att främja och bejaka teckenspråket. Satsningen nådde fram och lagförslaget är nu verklighet.
- Brev *Kunskapslyft om ljudmiljö för Utbildningsutskottet* (Dnr 13-0217). Den 7/5 skickades ett brev till Moderaternas och Socialdemokraternas ansvariga i skolfrågan där man bjöd in till ett "miniseminarium" för utbildningsutskottet om problemen och konsekvenserna av dålig ljudmiljö i skolan.
- Yttrande över *Utbildning för elever i samhällsvård och fjärr- och distansundervisning* SOU 2012:76. HRF var positiv till förslaget om utökade möjligheter att lära sig teckenspråk på distans, vi menade dock att det inte alltid är tillräckligt utan att praktisk användning i en teckenspråkig miljö även måste till. Men utrednings övriga förslag om utbildning på distans kritiserades för bristande hörselperspektiv. Till exempel påpekade HRF att tillgången till anpassade lokaler och hörselkunnig personal fortfarande är ett måste för att hörselskadade ska kunna vara delaktiga i sådan undervisning på lika villkor.
- Skrivelse; *Skärpta byggregler ger bättre ljudmiljö i skolan* i februari gick HRF ut med en skrivelse till Boverkets generaldirektör med uppmaningen att skärpa byggreglerna för skolan. Bakom uppmaningen stod föreningen Attention, SIOS, dyslexiförbundet FMLS, riksförbundet hem och skola, lärarförbundet, SPAF, STAF och UH. Uppmaningen var ämnad att höja skolans ljudmiljökrav från C till något som var mer realistiska krav för en skola där alla ska kunna höra, tillgodogöra sig undervisning. Minimikravet om att ljudklass A- eller B skulle vara standard, hörsammades dock inte trots att ljudklass C är inte är tillgängligt för hörselskadade.
- Remissvarat på Naturvårdsverkets och Riksantikvarieämbetets gemensamma remiss och rapport om *Att tillgängliggöra natur- och kulturområden*, där vi tryckt på att guidesystem också ska vara kopplade till hörslingor

eller motsvarande så att också hörselskadade ska kunna ta del av informationen samt att filmer ska vara svensktextade.

- Remissvarat på *Betänkande av alarmeringsutredningen – En myndighet för alarmering* SOU 2013:13 där vi poängterat det som synnerligen angeläget att personer med en hörselnedsättning både ska kunna nås av larm och likaså kunna nå olika larmnummer (exempelvis via SMS och e-post) och därmed få en säker larmbehandling.
- Remissvarat på *Lag om resenärers rättigheter – kompletterande bestämmelser* (Ds 2013:44) och framhållit att textdisplayer ed information om förse-ningar, olyckor med mera är nödvändigt för hörselskadade – och under-lättar för alla andra.
- Regeringen beslutade i maj 2013 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av järnvägssystemets organisation som kan möta fram-tidens krav på ett hållbart transportsystem. Förbundet har i ett inspel till utredningen framhållit att en hållbar utveckling av järnvägen också förut-sätter och tar hänsyn till att textdisplayer med trafikinformation är nöd-vändigt för hörselskadade resenärer – och bra för alla andra.
- Tillskrivit tjänsteföretaget Almega (med kunskap om vilka som tillverkar kassadisplayer) jämte Svensk Handel och Konsumentverket där vi upp-märksammar dem på att alla kassaapparater i handeln ska ha en för kunden väl synlig display där beloppet anges. Det underlättar för hörsel-skadade kunder – och är bra för alla andra. Almega har svarat att man tar brevet i beaktande och att det för närvarande sker en översyn över framtida kassahantering.
- Besvarat enkäten *European Commission Survey on experiences of tourists with special needs* i allmänna ordalag och med ett "turistiskt" hörselskadeper-spektiv.
- Myndigheten för radio och tv har gett konsultföretaget Stelacon AB i uppdrag att se över hur pass tillgängliga olika tv-tjänster är. Från HRF har bland annat framförts svårigheten att växla mellan olika kanaler och sam-tidigt koppla bort och in texten liksom det onödigt krångliga systemet med flera olika sidor med undertext (sidan 199, 299 och 890). Vidare måste informationen om vilka program som svensktexas bli bättre och tydligare. Dessutom behov av bättre kvalitet på direkttextningen (förutsätter en svensk språkdatas) liksom att sändningar till dator, surfplatta och mobil också ska kunna visas textade liksom också alla svenska program i SVT Play, TV4 Play och andra Playtjänster.

D. En stark organisation i utveckling

D.1 Att utveckla HRF som en attraktiv medlemsorganisation

Organisationsutredningen UNO

Förbundsstyrelsen fortsatte under 2013 arbetet med den organisationsutredning, som inleddes hösten 2012. UNO – utredningen *Utvecklad Ny Organisation* för HRF ska utmynna i förslag till HRFs kongress 2016. Utredningen genomförs av förbundsstyrelsens utredningsutskott, med Eva Blomquist (sammankallande), Sune Wadenheim och Lars Lindberg, tillsammans med förbundskansliets utredningsgrupp. UNO har sedan starten undersökt hur HRFs organisation och arbetsformer kan utvecklas så att förutsättningarna för bland annat intressepolitiskt arbete, medlemsengagemang, kunskapsspridning och intern demokrati ska kunna förbättras. UNO har besökt alla distrikt utom två stycken, som ska besökas under 2014. UNO har haft kontakt med andra funktionshindersorganisationer som nyligen genomfört liknande utredningar och tagit del av den forskning som bedrivs kring det ideella engagemangets och folkrörelsernas roll i samhället, samt de utmaningar som pågående samhällsförändringar innebär. UNO har under sitt första år gjort en sammanhållen omvärldsanalys och tagit fram ett antal problemområden för det fortsatta arbetet.

Stöd till distrikt och föreningar

Under året gavs kontinuerligt stöd till föreningar och distrikt när det gäller föreningspraxis, tolkning av stadgar, svårigheter att finna medlemmar för förtroendeuppdrag, styrelseprocessfrågor, ekonomiska problem och konflikthantering. Stöd skedde via telefonsamtal, e-post, post och personliga besök av personal från förbundskansliet, förbundsrevisor och representanter från förbundsstyrelsen.

Ett omfattande stöd utgick till Hörselskadades distrikt i Dalarna vilket inbegrep rådgivning i styrelseprocessfrågor, personalansvarsfrågor, råd om ekonomisk redovisning och revision och viss konflikthantering. Förbundet gav ett ekonomiskt lån för nödvändig professionell revision.

Efter flera år av konflikt inom Hörselskadades distrikt i Västmanland, där förbundsstyrelsen tidigare prövat olika åtgärder som står till buds för konfliktlösning, beslutade förbundsstyrelsen i april 2013 att en oberoende konsult skulle anlitas för en extern utredning. Parterna i konflikten kallades i juni till ett möte med den anlitade konsulten, förbundsordföranden och representanter från förbundskansliet. Förbundsordföranden informerade då om förbundsstyrelsens avsikt att låta utredningsrapporten utgöra en del av underlaget för ett eventuellt beslut om uteslutning, det enda kvarstående stadgeenliga handlingsutrymmet för styrelsen. Vid förbundsstyrelsens sammanträde i september lämnade konsulten sin utredningsrapport och senare under samma möte beslutade styrelsen att den hade för avsikt att utesluta medlem mot bakgrund av den ihållande konflikten. Berörd medlem och förening där denna var ordförande gavs tillfälle att yttra sig innan

förbundsstyrelsen vid sammanträdet i oktober fattade ett enhälligt beslut att utesluta medlemmen. Information om beslutet lämnades personligen av förbundsordföranden, tillsammans med generalsekreteraren och en ombudsman.

I november höll riksförbundet ett möte för alla medlemmar i Hörselskadades förening i Köping.

Tävlingen "Bästa medlemsvärvarförening"

Hösten 2012 utlyste förbundet en tävling om "Bästa värvarförening". Våren 2013 stod det klart att segern gick till Hörselskadades förening i Norra Skaraborg, som hade värvat störst antal nya medlemmar – 70 stycken, och till Hörselskadades förening i Torsby, som hade den största medlemsökningen – 26 procent. Föreningarna belönades med 3 000 kronor vardera och diplom, och hedrades vid förbundsmötet i Göteborg den 25 maj 2013.

Återrekrytering av tidigare medlemmar

I november påbörjades en återrekryteringskampanj bland personer som valt att lämna HRF. Cirka 4 000 personer som avregistrerades under perioden januari 2010–september 2013 kontaktas och tillfrågas om de vill bli medlemmar igen. Under november och december 2013 kontaktades 2 000 personer, varav cirka 20 procent anmälde intresse för att åter bli medlemmar i HRF.

D.2 Att utveckla HRFs utbildningsverksamhet på alla nivåer

Kurser och seminarier

I syfte att öka kunskapen om de frågor som HRF ska arbeta med under innevarande kongressperiod genomförde vi en förbundskurs, steg 1. På kursen deltog 16 personer med spridning i föreningar och distrikt runtom i landet. Fokus på förbundskursens steg 1 var att ge grundläggande kunskaper om HRF, våra intressepolitiska frågor och prioriteringar under kongressperioden. Under steg 2, som sker i januari 2014, fördjupas kunskaperna om intressepolitiskt påverkans- och opinionsarbete.

För att stötta distriktens representanter i olika samråd som landstingen och regionerna har genomförde vi för tredje året i rad ett hörselvårdsseminarium. På seminariet presenterades utvecklingen inom hörselvården samt diskuterades hur vi kan stärka vårt påverkansarbete inom området. Diskussionen utgick ifrån en kartläggning som distriktet gjort av bland annat den fördjupade rehabiliteringen, kvalitetsregister med mera.

Det inplanerade seminariet om tolktjänsten ställdes in eftersom det inte kom något förslag om förändringar avseende tolktjänsten.

Utbildningsbidrag till distrikten

Även under 2013 hade distrikten möjlighet att ansöka om utbildningsbidrag för utbildningar som distrikten anordnade. Bidrag kunde sökas till utbildningar om tillgänglighet/ljudmiljö, hörselvårdsfrågor samt äldrefrågor. Det är endast två distrikt som ansökt och beviljats bidrag för detta.

Inom ramen för föräldraprojektet kunde föräldragrupper som tillsammans med HRF förening eller distrikt anordnade seminarier för föräldrar söka och få bidrag för detta. 10 ansökningar inkom varav ett genomfördes under 2013 och nio planeras att genomföras under 2014.

D.3 Att utveckla HRFs samarbete med andra organisationer i Sverige och internationellt

IFHOH och EFHOH

HRF har ett stort internationellt engagemang och bland annat genom styrelseuppdrag i EFHOH (European Federation of Hard of Hearing People) och IFHOH (International Federation of Hard of Hearing People). Under 2013 innehade HRF generalsekreterarposten i EFHOH och en ledamotspost i IFHOH. Genom IFHOH fortsätter den internationella samverkan inom IDA (International Disability Alliance) som omfattar internationella och regionala handikapporganisationer. IDA arbetar med att påverka Förenta Nationerna (FN) och dess medlemsstater, i synnerhet när det gäller genomförandet av Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Under 2013 har HRF deltagit i IFHOH:s och EFHOH:s styrelsemöten.

NHS

Nordiska Hörselskadades Samarbetskommitté (NHS) hade under 2013 sitt ledarmöte (ordförande och kanslichefer) i Oslo, årsmöte och temadag i Köpenhamn/Thaastrup, samt kanslichefsmöte i Stockholm. Sedan 2008 sköts NHS gemensamma ekonomi av HRF, se budgetposten "NHS". NHS har ett roterande ordförandeskap på två år. På grund av att HLF (Norge) bad att få skjuta upp sin ordförandeperiod, fortsatte HRF som ordförande även perioden 2012/2014.

Genomföra utvecklingssamarbete i utvecklingsländer

HRF genomför utvecklingssamarbete med partners i utvecklingsländer genom MyRight (tidigare Shia) med stöd av Sida. 2013 var projektet i Bolivias andra år och projektperioden sträcker sig till 2014. Målet med projektet är att stärka föräldraorganisationen APANH (Asociación de Padres y Amigos de Niños Hipoacúsicos). Under 2013 har APANH arbetat vidare med olika aktiviteter som syftar till att stärka APANH organisatoriskt, öka antalet medlemmar, samt sprida kännedom om organisationen hos berörda myndigheter och beslutsfattare.

Under 2013 har MyRight och några av dess medlemsförbund (bland andra HRF) fortsatt den gemensamma informationskampanj som inleddes 2012 om rätten till utbildning för personer med funktionsnedsättning i våra samarbetsländer. Bland annat deltog kampanjen på Bokmässans internationella torg i Göteborg och på Mänskliga Rättighetsdagarna i Stockholm.

HRF är också medlem i den grupp som under 2013 arbetat med att se över MyRights finansiering.

CRPD:s granskning av Sverige

2013 inleddes CRPD-kommitténs första periodiska granskning av Sveriges genomförande av FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD). HRF var genom Lika Unika delaktiga i att bidra med funktionshinderrörelsens perspektiv på genomförandet. Bland annat bidrog HRF till och deltog när kommittén tog fram sin s.k. List of Issues, 46 frågor till den svenska regeringen om genomförandet av konventionen.

E. Forskning och utveckling

Hörselforskningsfonden

Hörselforskningsfonden fördelar årligen bidrag till teknisk, medicinsk och beteendevetenskaplig forskning. Under 2013 tilldelades nio forskningsprojekt ett sammanlagt belopp på 1,2 miljoner kronor för forskning inom hörselområdet. Styrelsen genomförde två möten under året.

Forskningsinstitutet Hörselbron

Hörselbrons kärnverksamhet är forskning, metod och teknikutveckling inom teknisk audiologi och hörselteknik. Institutet erbjuder bred kompetens och tjänster inom området.

Institutet startade i februari 2011 och har under de tre första åren utvecklats väl. Verksamheten är fortfarande inne i en uppbyggarfase där nya kontakter och projekt initieras. Institutet märker av ett ökat behov av verksamheten.

Hörselbron har nu blivit etablerad inom hörselvården i landet.

Under 2013 har affärsområdet kvalitetsregister utvecklats ytterligare med flera landsting som kunder och är nu det största affärsområdet. Totalt är nu tio landsting anslutna till registret.

Screeningplattformen inom institutet har utvecklats vidare och används nu i en rad projekt tillsammans med Linköpings universitet vilket genererar vetenskapliga publikationer.

I samarbete med HRF har hörseltestet uppgraderats till en ny version.

Disability studies

HRF deltog på Socialdepartementets hearing om utveckling för hälsa och välfärd genom forskning och innovation. Bland annat lyftes Disability studies som ett perspektiv för att bredda forskningen inom funktionshinderområdet.

F. Intern demokrati

F.1 HRFs kongress 2016

Arbetet med att förbättra och effektivisera den interna administration kring motioner och deltagaranmälningar som inkommer till kongressen påbörjades. Ett antal tänkbara kongressanläggningar besiktigades under året.

F.2 Valberedning och revision

Valberedningen

I valberedningen ingår sammankallande Monika Steorn, Veronika Tapper, Lars-Åke Green, Per-Ola Sjöden och Lars-Erik Svensson samt ersättare Jan Lamby och Åke Eriksson.

Valberedning har haft två möten under året, det första ett tvådagars möte för en uppstart av valberedningens kommande arbete. Valberedning har deltagit vid olika förbundsarrangemang under året.

Revision

KPMG AB är auktoriserad revisor för HRF. Arne Andersson och Birgitta Tell är förbundets förtroendevalda revisorer. Ersättare är Margareta Fisk. Utöver sedvanligt revisionsarbete har förbundets förtroende valda revisorer varit delaktiga i diskussioner kring aktuella frågor som berör föreningar och distrikt.

F.3 Förbundsstyrelse och förbundsmöten

Förbundsstyrelsen

Förbundsstyrelsen, som är HRFs högsta beslutande organ mellan kongresserna, består av förbundsordförande Jan-Peter Strömgren, vice förbundsordförande Eva Blomquist, kassör Eva Sten, Sune Wadenheim, Carina Albertsson, Lars Lindberg, Kristina Olsson, Marianne Morin, Ritva Tamminen, Lena Thorén (tidigare Hård) och Agneta Österman.

Under året utsågs Eva Blomquist till vice förbundsordförande.

Närvarande vid samtliga styrelsemöten under året var Jan-Peter Strömgren, Eva Blomquist, Carina Albertson, Lars Lindberg, Kristina Olsson, Marianne Morin och Ritva Tamminen.

Frånvarande vid ett helt förbundsstyrelsemöte under året var Eva Sten och Agneta Österman. Frånvarande vid del av styrelsemöte under året var Lena Thorén, Sune Wadenheim och Eva Sten.

Förbundsstyrelsen höll sex protokollförda sammanträden under året varav tre tvådagarsmöten, det andra tvådagarsmötet var förlängt med ytterligare en dag med anledning av att styrelsen gjorde ett studiebesök på Phonak.

Förbundsmöten

Förbundsmötet, som är ett samrådande organ mellan förbundsstyrelsen och distrikten, hade under året två möten, där stadgeenligt årsredovisning och verksamhetsplan och budget behandlats. I övrigt har aktuella angelägna interna och externa frågor diskuterats. På såväl vårmötet som höstmötet diskuterades förbundets pågående organisationsutredning den så kallade UNO-utredningen.

Höstmötet var förlängt en dag med anledning av en information och fördjupning i temat "HRF i valrörelsen 2014".

Representation

Förbundets representation i olika samrådsorgan, utredningar, seminarier och konferenser har under 2013 varit omfattande. Förbundet har varit aktiva i många av de pågående statliga utredningar som berör förbundets intressepolitiska frågor.

Förbundsstyrelsen har representerat förbundet vid ett 50-tal olika tillfällen, utöver detta har förbundet under året fortsatt haft representation i fasta arbets- och rådsgrupper ibland annat statliga myndigheter. Förbundet har dessutom genomfört ett flertal uppvaktningar hos både regeringen och oppositionen.

Lika Unika

HRF är medlem i Lika Unika – federationen mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning – som är en samarbetsorganisation med sex svenska riksförbund från funktionshinderrörelsen. Federationen bildades 2009 för att gemensamt agera och påverka kring ökad delaktighet i samhället för personer som har en funktionsnedsättning, och federationens fokus är utifrån mänskliga rättigheter. Ordförande skapet som är roterande mellan organisationerna har under året innehaft av ordföranden i RBU (Riksförbundet för rörelsehindrade barn och ungdomar). Utöver HRF och RBU ingår Synskadades Riksförbund (SRF), Neuroförbundet (xx), Förbundet Sveriges Dövsblinda (FSDB) samt Sveriges Dövas Riksförbund (SDR)

HRFs representation i Lika Unikans styrelse under året har varit Jan-Peter Strömgren och Lars Lindberg, Kristina Olsson har varit suppleant. Sune

Wadenheim sitter i Lika Unikass valberedning. Fram till årsmötet i maj var Ulf Olsson revisor.

F.4 Ägarplanering och stöd till närstående verksamheter

HRF Hörteknik AB och Forskningsinstitutet Hörselbron har under året diskuterats på förbundsstyrelsens möten. På decembermötet presentera respektive bolag pågående och kommande verksamhet som en grund för förbundsstyrelsen ställningstagande för den fortsatta utvecklingen.

HRF Hörteknik AB

Under året bedrev bolaget försäljning och marknadsföring av hörhjälpmedel. Bolaget, som är en hörselmottagning auktoriserad av Stockholms Läns Landsting har bedrivit primär hörselrehabilitering och hade vid årets slut ökat antal listade patienter. Bolaget har under året påbörjat kliniska tester åt Forskningsinstitutet Hörselbron AB.

Av verksamhetens intäkter svarar hörhjälpmedel för cirka 37 procent, batterier för cirka 27 procent, tjänster för 17 procent och ersättning från Stockholms Läns Landsting 5 procent.

Forskningsinstitutet Hörselbron AB

Se avsnitt E. Forskning och utveckling.

Unga Hörselskadade (UH)

HRF lämnade, precis som tidigare år, ekonomiskt bidrag till Unga Hörselskadade (UH). UH var adjungerade till förbundsstyrelsen samt deltog vid olika arrangemang inom HRF. Även omvänt har HRF haft en adjungerad representant i UHs styrelse.

Utöver det sedvanliga stödet gick förbundet också in med stöd till UHs medverkan i Almedalen för kommande år. Under 2013 innebar detta stöd att UH kunde granska tillgängligheten vid olika arrangemang i Almedalen genom "Slingpatrullen". Det visade sig att endast 38 av 91 besökta seminarier hade teleslinga och bara tolv av seminarierna hade teckenspråkstolk.

G. Information

G.1 Väcka opinion och sprida information

Lansering av nya webbar

I juni 2013 lanserades HRFs nya webbar – HRF.se, intranätet "Hörnet" och Horsellinjen.se – på en ny teknisk plattform, med nytt utseende och nya funktioner.

Förbundswebben HRF.se erbjuder fakta om HRF, vår verksamhet, vår demokrati och de frågor vi driver, nyheter om och för hörselskadade med mera och en webbshop med informationsmaterial och profilprodukter. I anslutning till denna webb startades även HRF-bloggen "Öronmärkt".

HRFs nya intranät, "Hörnet", är en lösenordsskyddad webb med information för förtroendevalda om aktuella utbildningar, förbundsmöten, seminarier, HRF-nytt och andra informationsutskick. Här finns också råd och verktyg för påverkan, opinionsbildning och föreningsarbete.

Informationswebben Horsellinjen.se lanserades i en betaversion (en webb under arbete) för att kunna utvärdera dess struktur och funktionalitet under arbetets gång. Horsellinjen.se ska bli en kunskapsbank med fakta om och för hörselskadade, om hörselvård, hjälpmedel, hörselskador med mera. Arbetet med innehåll och utformning fortsätter under 2014.

I samband med lanseringen av nya HRF.se lanserades även ett 90-tal lokala webbar på domänen HRF.se. Vid årets slut hade 20 distrikt och 78 föreningar sina webbsidor på HRF.se, och flera stod på tur att följa efter. De lokala webbredaktörerna fick fortlöpande support under året, bland annat genom manualer, telefon-/mailkontakt med förbundskansliet, ett återkommande nyhetsbrev och en Facebookgrupp där webbredaktörer kan ställa frågor och utbyta erfarenheter med varandra.

HRF i sociala medier

Förbundet fortsatte att utveckla HRFs närvaro i sociala medier. Antalet följare på HRFs officiella sida på Facebook fördubblades, från drygt 570 till cirka 1 200. Även antalet medlemmar i HRFs olika diskussionsgrupper på Facebook ökade. I början på året startades gruppen HRF: Föräldrar, som en del av HRFs föräldraprojekt (se C.5).

På Twitter ökade antalet HRF-följare under året, från knappt 300 till 700.

HRF-nytt

HRF-nytt, nyhetsbrev för HRFs förtroendevalda, kom ut med åtta nummer under 2013, varav ett dubbelnummer med bildpresentation av förbundsstyrelsen och förbundskansliet. I övrigt tog HRF-nytt upp aktuell förbundsinformation, intressepolitiskt viktiga händelser med mera.

Nyhetsbrev

Under året ökade HRF antalet digitala utskick med hjälp av ett verktyg för e-brev. Det var bland annat olika nyhetsbrev, enkäter och inbjudningar till kurser, seminarier och möten.

Eftersom en allt större andel av de som tar emot utskicken läser sina mejl i smartphones och på surfplattor utvecklades nya, mobilanpassade mallar för nyhetsbrev i slutet på året.

Informationsmaterial

HRFs informationsmaterial fortsatte att vara mycket efterfrågat under 2013, inte minst våra broschyrer om olika diagnoser, om HRF, om hörseltest och goda råd om att skaffa hörapparat.

I början på året kom en ny medlemsfolder samt en ny, uppdaterad broschyr om HRF. Under året erbjöd vi även böcker av framstående forskare, om hörsel och tinnitus.

Profilprodukter

För att stärka HRFs varumärke både inom och utanför organisationen fortsatte vi att utveckla HRFs sortiment av profilprodukter.

Mässor och utställningar

Tillgänglighetskonferens: I november medverkade HRF med en utställning vid Specialpedagogiska Skolmyndighetens konferens "Tillgänglig utbildning för alla" i Örebro, som vände sig till skolledare och specialpedagoger. I HRFs monter fanns informationsmaterial om hörselskador, tillgänglighet och ljudmiljö. Vi visade också "ljudmiljösimulatorn" – ett dataprogram som på ett pedagogiskt sätt tydliggör hur viktig god ljudmiljö är för hörselskadades delaktighet i olika miljöer, och hur man kan förändra en miljö med rätt akustiska åtgärder.

Dövidrottens 100-årsjubileum: Under Hörselveckan, den 17-18 oktober, firade Svenska Dövidrottsförbundet (SDI) sitt 100-årsjubileum genom att ha en monter på Stockholms Central tillsammans med sina medlemsförbund, däribland HRF. I montern uppmärksammades dövidrotten, och HRF passade på att lyfta fram vikten av att öka direkttextningen av sportsändningar i tv. I samband med detta gästade en av SVTs direkttextare montern, för att visa hur direkttextning går till. Montern besöktes även av kulturminister Lena Adelsohn-Liljeroth och samtalade då med HRFs förbundsordförande om möjligheterna att få fram en svensk språkdatabas, som möjliggör snabbare och bättre direkttextning.

G.2 Hörsellinjen

Genom HRFs informationstjänst Hörsellinjen sprider vi hörselskadekunskap. Vi stärker hörselskadade och anhöriga genom personlig rådgivning,

samt vägleder arbetsgivare, skyddsombud, skolpersonal, kommuner med flera om hörselskadades behov och olika praktiska lösningar.

Under 2013 kontaktades Hörsellinjen av nästan 3 000 personer, via telefon och e-post. Det var både män och kvinnor, i alla åldrar. De flesta var inte medlemmar i HRF, vilket visar att via Hörsellinjen når HRF nya grupper.

Liksom tidigare år handlade de flesta av frågorna till Hörsellinjen om hörselvård, hörapparater, andra hörhjälpmedel och tinnitus. Frågorna visade att det finns alldeles för lite kunskap om hörselskadades möjligheter och rättigheter, inte bara bland enskilda utan också bland ansvariga.

Hörsellinjen har fått en allt viktigare roll när det gäller oberoende konsumentvägledning, som en följd av att en del landsting/regioner har infört vårdval och hörselcheckar, vilket i sin tur har lett till att vinstdrivande intressen får allt större inflytande över hörselvården. Även sjukvårdsupplysningen, 1177/Vårdguiden hänvisar i dag till Hörsellinjen för kunnig vägledning om hörselvårdsfrågor.

En hel del av de som kontaktade Hörsellinjen hade uppmanats att köpa hörapparater för stora belopp och uttryckte ofta oro för att välja fel hörapparat. Ett vanligt problem var att patienter inte hade fått hela bilden av sina valmöjligheter när de vände sig till en hörselmottagning – en del hade inte fått information om att landstinget/regionen tillhandahåller hörapparater, andra hade fått intrycket att hörapparater som finansieras via landstinget är sämre än andra hörapparater.

En ökande andel kontakter gällde möjligheterna med hörselimplantat. Många personer med grav hörselnedsättning kände inte till den utveckling som skett när det gäller cochlea-implantat och elektroakustisk stimulering (EAS), men kunde efter uppmaning från Hörsellinjen vända sig till hörselvården för att få veta om de var aktuella för implantat.

Hörsellinjen är i dag en av de viktigaste resurserna i samhället för personer med tinnitus. Många av dem som fick råd och stöd av Hörsellinjen under 2013 hade fått lite eller ingen hjälp alls med sin tinnitus hos primärvården.

Under året kontaktades Hörsellinjen av fler föräldrar än tidigare, delvis som en följd av HRFs föräldraprojekt (se C.5). Frågorna gällde skola, habilitering, hjälpmedel, försäkringar med mera. Bland dessa kontakter märktes särskilt föräldrar till enkelsidigt döva/hörselskadade barn, som ibland inte ens hade fått information hjälpmedel från hörselvården.

Kompetensutveckling är en prioriterad fråga för Hörsellinjen. Under året deltog kommunikatörerna i fortbildningar om tinnitus, hörselimplantat, skol- och föräldrafrågor med mera, en workshop om effektivt skrivande samt handledning med en psykolog specialiserad på hörselfrågor.

Under året fortsatte arbetet med att utveckla en ny, webbaserad databas för Hörsellinjen, med större kapacitet och nya funktioner. Den nya databasen är ett verktyg som ska effektivisera Hörsellinjens svars- och frågehantering samt ge bättre möjligheter till statistik, analyser och uppföljningar.

Precis som tidigare år var Hörsellinjen handläggare av HRFs juridiska rådgivning till medlemmar. Under 2013 överlämnades totalt 13 olika ärenden till HRFs juridiske konsult för fördjupad rådgivning, vilket är färre än tidigare år. Konsulten drev emellertid flera ärenden som hade påbörjats under 2012, varav några innebar stora framgångar som kan få stor betydelse för många hörselskadade. Bland annat blev en medlem beviljad halv sjukersättning efter seger i förvaltningsrätten, som innebar att Försäkringskassans avslag upphävdes.

H. Insamlingsutveckling

Insamlingskampanjer

Inför sommaren 2013 fick alla Auris-läsare en inbjudan att stödja HRFs påverkansarbete. Brevet, med rubriken "Var med och stärk HRFs röst i samhället!", togs väl emot och insamlingen gav 94 000 kronor.

I november startade den årliga julkampanjen, denna gång till förmån för hörselforskningen. Ett insamlingsbrev medföljde Auris och företag bjöds in via e-postutskick och telefonsamtal. Dessutom hade julkampanjen en särskild sida på webben. Intresset för att bidra till hörselforskningen med en julgåva blev rekordstort, och insamlingen inbringade 180 000 kronor.

De företag som skänkte en julgåva tackades med en annons i Auris.

Brevkampanj till nya givare

I samband med Hörselveckan gjordes ett postutskick till 50 000 mottagare som inte var HRF-givare sedan tidigare. Kuvertet innehöll en ett brev med inbetalningskort samt en broschyr om Hörsellinjen.

En utvärdering visade att utskicket fick positiva omdömen av mottagarna i fråga om form och framställning, tydlighet och budskap. Brevet nådde många som själva har en hörselnedsättning eller tinnitus, som satte värde på informationen om Hörsellinjen och sa att de troligen kommer att vända sig dit med frågor i framtiden.

Minnesgåvor och testamenten

Gåvor till HRF i samband med begravningar ökade under året. Totalt inkom 165 000 kronor i minnesgåvor. HRF tackade givarna med ett brev och ombesörjde att anhöriga fick ett minnesblad.

Under hösten gjorde förbundet ett utskick till landets begravningsbyråer, med en folder om minnesgåvor och en broschyr om att testamentera till HRF. Även i Auris och på webben informerades om möjligheten att stödja HRF till minne av någon som har gått bort.

Insamling via HRFs hörseltest i telefon

HRFs hörseltest i telefon är ett gör-det-själv-test där varje samtal kostar 28 kronor, varav tio kronor går till hörselforskningen. Under 2013 ringdes nästan 700 samtal till HRFs hörseltest i telefon.

Falska insamlare

Under våren och sommaren dök det upp en mängd falska insamlare, från norr till söder, som utgav sig för att vara döva och hörselskadade, och ibland påstod sig komma från HRF. I själva verket tillhörde de större ligor, enligt polisen. HRF uppmanade allmänheten att polisanmäla bedrägerier, att aldrig skänka pengar på gator och torg, och att stödja HRF via vårt kontrollerade 90-konto.

I. Medlemsvård

I.1 Medlemsregistret

Referensgrupp för utveckling av medlemsregistret

Mot bakgrund av en motion som antogs på kongressen 2012 så bildades i början av året en referensgrupp, bestående av sex representanter från distrikt och föreningar, och en från förbundsstyrelsen. Referensgruppens uppdrag är att ta fram önskemål på förbättringar för det internetbaserade medlemsregistret, som föreningar och distrikt behöver, samt att testa och följa upp ändringar och förbättringar som tas fram.

Den 11–12 juni träffades referensgruppen på Skytteholm utanför Stockholm för ett två dagars utvecklingsmöte, då vi diskuterade och prioriterade inlämnade önskemål och synpunkter.

I.2 Medlemsvård

Juridiskt stöd till medlemmar

Även under 2013 kunde HRF erbjuda medlemmar juridiskt stöd i vissa socialförsäkringsfrågor. Under året fick HRFs juridiske konsult 13 nya ärenden (se även G.2 Hörsellinjen).

Undersökningar om medlemskap och engagemang

Under våren genomförde företaget Skop två enkätundersökningar om medlemskap och engagemang, på uppdrag av HRF. Den ena undersökningen gjordes bland 5 300 befintliga medlemmar, inklusive förtro-

endevalda. Den andra undersökningen gjordes bland 1 000 personer som hade avslutat sitt medlemskap i HRF.

Svaren från medlemmarna visade bland annat att nio av tio medlemmar är nöjda och ger HRF ett gott betyg. Den visade också på ett starkt engagemang bland medlemmarna, med intresse för de frågor HRF driver.

Undersökningen bland personer som hade avslutat sitt medlemskap visade bland annat att de i stort sett var nöjda med HRF och inte kände något starkt missnöje med organisationen. När de var medlemmar hade de emellertid varit mindre aktiva i medlemsaktiviteter än andra medlemmar.

J. Data

Under året förstärktes HRFs dataservrar för att skapa ett stabilare och tryggare nätverk. Dessutom bedrevs löpande support och underhåll av datanätverket.

K. Auris

Tidskriften utkom med åtta nummer under året enligt utgivningsplan. Innehållet i Auris tog upp hörselskadades situation i Sverige, lyfte fram människoöden, skrev om forskningsrön, tekniska nyheter och rätten till hjälpmedel. Några händelser som uppmärksammades särskilt under 2013 var Torsdagsaktionens kamp för en skärpt diskrimineringslag och diskussionerna om införande av vårdval i Östergötland. Auris skrev också bland annat om BBC:s textning av tv-program, forskning om otoscleros och bristen på kunskap inom sjukvården om vad det innebär att nedsatt hörsel.

Slingan

Slingan finns på sidorna 285 och 286 i Sveriges Televisions text-tv och kan ses av alla som har tillgång till text-tv. Innehållet på sidorna hämtades huvudsakligen ur Auris samt från www.hrf.se. En hel del var information om textade filmer och andra kulturarrangemang. Även HRFs föreningar och distrikt fick möjlighet att informera om olika arrangemang som riktade sig till såväl allmänheten som medlemmar.

L. Förbundskansli och personal

Anställda inom förbundet

Förbundet hade under året sammanlagt 74 årsarbetare. Personalen på förbundskansliet, inklusive kontoret i Söderhamn uppgick till 37 årsarbetare. Antalet gåvoförmedlare samt kontorsansvariga i insamlingsverksamheten motsvarade 37 årsarbetare. HRF Hörteknik AB hade två årsarbetare och forskningsinstitutet Hörselbron AB hade en årsarbetare.

Projekt med extern finansiering

Hörande föräldrar till hörselskadade barn. Finansierad av Arvsfonden. Projektet ägs av HRF (se avsnitt C.5).

Utveckling av ny utbildning för syn- och hörselinstruktörer. HRF är medsökande med SRF men FSDB äger projektet (se avsnitt B.2).

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelse

HRFs verksamhet utgår ifrån organisationens ändamålsparagraf, som kan sammanfattas, att tillvarata hörselskadades intressen. HRFs vision är ett samhälle där alla hörselskadade kan leva i full delaktighet och jämlikhet. Ett samhälle där våra mänskliga rättigheter respekteras, och där vi kan förverkliga oss själva utan att hindras av okunskap, otillgänglighet eller brist på vård, stöd och hjälpmedel.

HRF arbetar för full delaktighet och jämlikhet för alla hörselskadade, så att ingen behöver känna sig utanför på grund av sin hörselskada. HRF ska vara ett stöd för hörselskadade och få fler att förstå hur det är. Vi ska bevaka och påverka politiker och andra beslutsfattare. Vi ska skapa insikt om hörselskadades behov i alla delar av samhället. Vi ska stöda forskning och utveckling.

HRFs kongress fastställde 2012 organisationens handlingsprogram. Handlingsprogrammet 2013-2016 är uppdelat i följande områden: en ny upplysningstid, hörselvård, hjälpmedel, stöd och service, tillgänglighet och en stark organisation i utveckling.

För att finansiera den stora verksamhet HRF bedriver har utöver statsbidrag, fondanslag och andra intäkter, allmänhetens bidrag varit helt avgörande genom åren. Under 2013 utgjorde insamlingskostnaderna 24 procent av HRFs totala intäkter.

Verksamhetsberättelsen ger en bra beskrivning av vad de insamlade medlen går till, det vill säga till arbetet med att uppnå målet att tillvarata hörselskadades intressen, och på så vis uppfylla ändamålsparagrafen för organisationen.

En ny upplysningstid

Förbundet deltog i Svensk standards (SIS) arbete med kvalitet inom vård och omsorg av äldre, med målsättningen att hörselskadade kunskap ska införas i utbildningar inom vården.

Förbundet fortsatte arbetet med att ge hörselskadade kunskap och vägledning om olika möjligheter när det gäller hörselvård, tillgänglighet med mera samt uppmuntra enskilda att anmäla brister.

Vi träffade Arbetsmiljöverkets bulleransvariga i syfte att förklara och förstärka HRFs krav att de nu gällande bullerföreskrifterna behöver ses över så att grupper som idag inte har rätt till regelbundna hörselkontroller får detta. Kravet om hörselkontroller bland nyanlända drev vi genom vårt deltagande i ett projekt som initierats av Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige (SIOS) och finansieras av Arvsfonden.

Hörselveckan, med Hörselskadades Dag, den 14–21 oktober, hade temat ”Dags för ett hörseltest?”, för tredje året i rad. Det innebär att HRF uppmanar svenska folket att testa sin hörsel och se över sin hörselsituation. Drygt 80 föreningar och tre distrikt hade arrangemang i samband med Hörselveckan.

HRFs hörseltest på webben, i telefon och som app i mobil/surfplatta har blivit mycket populära. Vid slutet av 2013 hade närmare 140 000 personer testat sin hörsel med hjälp av HRFs olika gör-det-själv-test. Omkring 36 000 hade laddat ner appen "Hörseltestaren", varav 15 000 under 2013. Drygt 100 000 hade gjort HRFs hörseltest på webben, och ytterligare drygt 6 000 hade testat sin hörsel i telefon.

Hörselvård, hjälpmedel, stöd och service

Utvecklingen av hörselvårdens organisation och diskussionerna om vård-val och "fritt val av hjälpmedel" var i början av året oroväckande. Förbundets arbete under 2013 inriktades således i huvudsak åt att värna hörselskadades rätt till hörselvård. När året var till ända hade vi lyckats med bedriften att hejda ännu ett landsting att införa fritt val med hörselcheckar.

I olika sammanhang klargjorde vi HRFs ställningstaganden om vårdval/fritt val: att vårdval med möjlighet att välja vårdgivare kan vara positivt, under vissa förutsättningar, men att vi tar avstånd från system med hörselcheckar (så kallat "fritt val av hörapparater"), där landsting genom bidrag uppmuntrar enskilda att köpa hörapparater på den privata marknaden, utanför den allmänna hälso- och sjukvården.

Den viktiga dialogen med professionen och andra intressenter i syfte att återupprätta audiologins status har tagit fart. Under året har samtal förts med representanter för olika yrkesföreningar samt representanter för olika företag inom branschen.

Förbundsstyrelsen tillsatte ett hörselvårdsutskott med uppdrag att diskutera utvecklingen av hörselvården och utgångspunkter för HRFs ställningstaganden i hörselvårdsfrågan.

HRF var närvarande under Almedalsveckan i Visby. Framför allt tog vi del av seminarier som handlade om hälso- och sjukvård som vårdval, upphandlingar med mera. Med anledning av den pågående organisationsutredningen UNO tog vi del av seminarier som hade koppling till trender inom folkrörelserna. Vi deltog även vid Lika Unikas seminarium som handlade om påverkanarbete i MR-frågor.

Tillgänglighet

HRF fortsatte kampen för att bristande tillgänglighet ska ses som diskriminering. Varje torsdag, inför regeringens veckosammanträde, samlades förtroendevalda från ett antal funktionshinderorganisationer utanför regeringskansliet vid Rosenbad.

I samband med att Boverket under våren 2013 gjorde en översyn av gällande byggregler inledde HRF ett samarbete med åtta andra organisationer. En gemensam skrivelse skickades till Boverket, där det bland annat krävdes att ljudklass A eller B ska vara minimikrav vid ny- eller ombyggnad av skolor.

Förbundet har upprepade gånger påtalat till kulturministern att vi saknar ett tydligt åtagande när det gäller en svensk språkdatabas, som är helt avgörande

för att få mer och bättre textning. Kulturdepartementet svarade även under 2013 att ärendet bereds i regeringskansliet.

HRF har aktivt verkat för att förbättra tillgången till tolkning av hög kvalitet, samt arbetat för pedagogisk och fysisk tillgänglighet i skola och utbildning.

Genom HRFs påverkansarbete är det numera mer regel än undantag att nya och bredare svenska filmer på bio textas redan från premiären. Digitaliseringen av både filmer och biografer har inneburit att allt fler svenska filmer kan visas med svenskt text. Från 2013 måste svenska filmer som får statligt filmstöd också kunna visas med svensk text.

En stark organisation i utveckling

Förbundsstyrelsen fortsatte under 2013 arbetet med den organisationsutredning, som inleddes hösten 2012. UNO – utredningen Utvecklad Ny Organisation för HRF ska utmynna i förslag till HRFs kongress 2016. UNO har sedan starten undersökt hur HRFs organisation och arbetsformer kan utvecklas så att förutsättningarna för bland annat intressepolitiskt arbete, medlemsengagemang, kunskapsspridning och intern demokrati ska kunna förbättras. UNO har besökt alla distrikt utom två stycken, som ska besökas under 2014. UNO har haft kontakt med andra funktionshindersorganisationer som nyligen genomfört liknande utredningar och tagit del av den forskning som bedrivs kring det ideella engagemangets och folkrörelsernas roll i samhället, samt de utmaningar som pågående samhällsförändringar innebär.

Internationellt

HRF har ett stort internationellt engagemang och bland annat genom styrelseuppdrag i EFHOH (European Federation of Hard of Hearing People) och IFHOH (International Federation of Hard of Hearing People). Under 2013 innehade HRF generalsekreterarposten i EFHOH och en ledamotspost i IFHOH. Genom IFHOH fortsätter den internationella samverkan inom IDA (International Disability Alliance) som omfattar internationella och regionala handikapporganisationer.

Nordiska Hörselskadades Samarbetskommitté (NHS) hade under 2013 sitt ledarmöte i Oslo, årsmöte och temadag i Köpenhamn/Thaastrup, samt kanslichefsmöte i Stockholm. På grund av att HLF (Norge) bad att få skjuta upp sin ordförandeperiod, fortsatte HRF som ordförande även perioden 2012/2014.

HRF genomför utvecklingssamarbete med partners i utvecklingsländer genom MyRight (tidigare Shia) med stöd av Sida. 2013 var projektet i Bolivias andra år och projektperioden sträcker sig t o m 2014. Målet med projektet är att stärka föräldraorganisationen APANH (Asociación de Padres y Amigos de Niños Hipoacúsicos).

Forskning och utveckling

HRF ger stöd till Stiftelsen Hörsselforskningsfonden som årligen fördelar bidrag till teknisk, medicinsk och beteendevetenskaplig forskning. Under 2013 tilldelades nio forskningsprojekt ett sammanlagt belopp på 1,2 miljoner kronor för forskning inom hörselområdet.

Forskningsinstitutet Hörselbron AB

Institutet startade i februari 2011 och har under de tre första åren utvecklats väl. Verksamheten är fortfarande inne i en uppbyggarfase där nya kontakter och projekt initieras. Institutet märker av ett ökat behov av verksamheten.

Hörselbron har nu blivit etablerad inom hörselvården i landet.

Under 2013 har affärsområdet kvalitetsregister utvecklats ytterligare med flera landsting som kunder och är nu det största affärsområdet. Totalt är nu tio landsting anslutna till registret.

Samverkan

HRF är medlem i Lika Unika – federationen mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning – som är en samarbetsorganisation med sex svenska riksförbund från funktionshinderrörelsen. Federationen bildades 2009 för att gemensamt agera och påverka kring ökad delaktighet i samhället för personer som har en funktionsnedsättning, och federationens fokus är utifrån mänskliga rättigheter.

HRF Hörteknik AB

Under året har bolaget haft försäljning och marknadsföring av hörhjälpmedel.

Bolaget som är en hörselmottagning och är auktoriserade av Stockholms Läns Landsting har bedrivit primär hörselrehabilitering och hade vid årets slut ökat antal listade patienter. Bolaget har under slutet av året påbörjat kliniska tester åt Forskningsinstitutet Hörselbron AB.

Nyckeltal

HRF har tagit fram ett nyckeltal som syftar till att visa hur organisationens balanserade kapital är i förhållande till rörelsens kostnader. Målet är att ha ett balanserat kapital/rörelsens kostnader på 30 % på sikt.

Balanserat kapital/rörelsens kostnader i procent:

	2013	2012	2011	2010	2009
HRF	29	27	28,4	27,3	26
Koncernen	28	23,2	24,7	25,4	24,7

Ett vanligt nyckeltal är soliditet. Soliditeten anger organisationens stabilitet eller förmåga att motstå förluster och överleva på längre sikt. Soliditeten anger hur stor del av de totala tillgångarna (=balansomslutningen) som har finansieras med eget kapital.

Soliditeten visar eget kapital i procent av balansomslutningen:

	2013	2012	2011	2010	2009
HRF	75,9	75,5	80,9	79,4	74,4
Koncernen	73,2	72,7	77,9	77,8	73,6

Antal medlemmar

Antal medlemmar per 31 december var 29 273.

Förväntad framtida utveckling

Att ta tillvara på hörselskadades intressen, möjliggörs helt och hållet tack vare det fina ekonomiska stöd organisationen får från allmänheten och även staten och andra aktörer.

HRF arbetar vidare med de intressepolitiska utmaningarna att öka hörselskadekunskapen, arbeta för att hörselvården stärks, samt att arbeta för lagstiftning mot bristande tillgänglighet.

Arbetet med att självklarheten att kunna leva ett aktivt liv som hörselskadad i en demokratisk stat fortsätter, men det blir allt tuffare. HRF möter en alltmer komplex omvärld, där det går allt snabbare, vilket medför att den intressepolitiska bevakningen, och opinionsarbetet blir allt mer krävande och utmanande.

Internt arbetar förbundet med en organisationsutredning som ska ge svar på hur HRFs organisation och verksamhet bör utvecklas.

Resultat och balansräkning

Hörselskadades Riksförbund (802004–4510)

Resultaträkning – HRF (tkr)

	Not	2013	2012
	1		
Förbundets intäkter			
Medlemsavgifter		1 978	1 708
Statsbidrag		9 159	9 406
Allmänhetens bidrag		41 519	40 745
Fonder		2 156	1 521
Övriga intäkter	2	4 326	3 460
Summa intäkter		59 138	56 840
Förbundets kostnader			
Övriga externa kostnader	3, 4	-25 067	-29 457
Personalkostnader	5	-31 754	-31 673
Avskrivningar	6, 7	-906	-1 033
Summa rörelsens kostnader		-57 727	-62 163
Förbundets resultat		1 411	-5 323
Resultat från finansiella investeringar			
Resultat värdepappersinnehav		36	329
Resultat från kortfristiga värdepappersinnehav, nedskrivningar	10	0	-100
Återförda nedskrivningar, kortfristiga värdepappersinnehav		100	100
Övriga ränteintäkter		205	284
Summa resultat från finansiella investeringar		341	613
Årets resultat		1 752	-4 710
Fördelning av årets resultat			
Årets resultat enligt resultaträkningen		1 752	-4 710
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel från tidigare år		0	4 710
Reservering av ändamålsbestämda medel som inte utnyttjats			
Kvarstående belopp från förra året		0	0

Balansräkning – HRF (tkr)

TILLGÅNGAR

	Not	2013-12-31	2012-12-31
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utvecklingskostnader	6	339	508
Materiella anläggningstillgångar			
Inventarier	7	1 149	1 350
Finansiella anläggningstillgångar			
Långfristiga värdepappersinnehav	8	1 751	1 751
Summa anläggningstillgångar		3 239	3 609
Omsättningstillgångar			
Varulager			
Varulager gåvomaterial		460	410
Varulager profilprodukter		206	226
Summa varulager		666	636
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		263	285
Fordringar hos koncernföretag		305	305
Övriga fordringar		1 641	3 446
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	9	1 242	1 165
Summa kortfristiga fordringar		3 451	5 201
Kortfristiga placeringar	10	2 373	2 819
Kassa och bank		17 606	12 872
Summa omsättningstillgångar		24 096	21 528
Summa tillgångar		27 335	25 137

EGET KAPITAL OCH SKULDER

	Not	2013-12-31	2012-12-31
Eget kapital	11		
Donationskapital		258	258
Ändamålsbestämda medel		1 947	6 657
Balanserat kapital		16 792	16 792
Årets resultat		1 752	-4 710
Summa eget kapital		20 749	18 997
 Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		1 098	1 576
Övriga skulder		1 330	1 122
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	12	4 158	3 442
Summa kortfristiga skulder		6 586	6 140
 Summa eget kapital och skulder		27 335	25 137
 Ställda säkerheter		inga	inga
 Ansvarsförbindelser			
Ansvarsförbindelse till PRI Pensionsgaranti, 2% av pensionsskulden		361	321

Kassaflödesanalys – HRF (tkr)

	2013	2012
Den löpande verksamheten		
Resultat efter finansiella poster	1 752	-4 710
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet m.m.	906	1 033
Summa	2 658	-3 677
Kassaanalys från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	2 658	-3 677
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital		
Ökning(+)/minskning(-) av varulager	-30	93
Ökning(+)/minskning(-) av rörelsefordringar	1 749	-103
Ökning(+)/minskning(-) av rörelseskulder	446	554
Kassaflöde från den löpande verksamheten	4 823	-3 133
Investeringsverksamheten		
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar	-	-
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-535	-1 047
Förvärv av finansiella tillgångar	446	2 172
Investeringar i finansiella tillgångar	-	-
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-89	1 125
Finansieringsverksamheten		
Lämnat aktieägartillskott	-	-
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-	-
Årets kassaflöde	4 734	-2 008
Likvida medel vid årets början	12 872	14 880
Likvida medel vid årets slut	17 606	12 872

Tilläggsupplysningar till kassaflödesanalys

	2013	2012
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet m.m.		
Avskrivningar av immateriella och materiella anläggningstillgångar	906	1 033
Nedskrivningar av kortfristiga placeringar	-	-
Summa	906	1 033

Resultaträkning – koncernen (tkr)

	Not	2013	2012
	1		
Koncernens intäkter			
Medlemsavgifter		1 978	1 708
Statsbidrag		9 159	9 406
Allmänhetens bidrag		41 519	40 745
Fonder		2 156	1 521
Övriga intäkter	2	10 000	9 542
Summa intäkter		64 812	62 922
Koncernens kostnader			
Handelsvaror		-1 652	-2 359
Övriga externa kostnader	3, 4	-26 293	-30 897
Personalkostnader	5	-34 373	-33 958
Avskrivningar	6, 7	-911	-1 051
Summa rörelsens kostnader		-63 229	-68 265
Verksamhetsresultat		1 583	-5 343
Resultat från finansiella investeringar			
Resultat från värdepappersinnehav		36	329
Resultat från kortfristiga värdepappersinnehav, nedskrivningar		0	-100
Återförda nedskrivningar, kortfristiga värdepappersinnehav		100	100
Övriga ränteintäkter		206	287
Summa resultat från finansiella investeringar		342	616
Skatt		-45	-14
Årets resultat		1 880	-4 741
Fördelning av årets resultat			
Årets resultat enligt resultaträkningen		1 880	-4 741
Avsättning till reservfond		-	-
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel från tidigare år		-0	0
Reservering av ändamålsbestämda medel som inte utnyttjats		-0	0
Kvarstående belopp från förra året		1 880	-4 741

Balansräkning – koncernen (tkr)

TILLGÅNGAR

	Not	2013-12-31	2012-12-31
<u>Anläggningstillgångar</u>			
Immateriella anläggningstillgångar			
Goodwill	6	-	-
Balanserade utvecklingskostnader		339	508
Materiella anläggningstillgångar			
Inventarier	7	1 164	1 371
Finansiella anläggningstillgångar			
Långfristiga värdepappersinnehav	8	1	1
Summa anläggningstillgångar		1 504	1 880
<u>Omsättningstillgångar</u>			
Varulager			
Handelsvaror		293	327
Varulager gåvomaterial		460	410
Summa varulager		753	737
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		633	573
Övriga fordringar		1 833	3 547
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	9	1 251	1 174
Summa kortfristiga fordringar		3 717	5 294
Kortfristiga placeringar	10	2 373	2 819
Kassa och bank		18 908	14 104
Summa omsättningstillgångar		25 751	22 954
Summa tillgångar		27 255	24 834

EGET KAPITAL OCH SKULDER

	Not	2013-12-31	2012-12-31
Eget kapital	11		
Bundna reserver		258	258
Ändamålsbestämda medel		1 947	1 947
Balanserat kapital		17 750	15 871
Summa eget kapital		19 955	18 076
 Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		1 201	1 720
Övriga skulder		1 741	1 352
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	12	4 358	3 686
Summa kortfristiga skulder		7 300	6 758
 Summa eget kapital och skulder		27 255	24 834
 Ställda säkerheter		inga	inga
 Ansvarsförbindelser			
Ansvarsförbindelse till PRI Pensionsgaranti, 2% av pensionsskulden		361	321

Kassaflödesanalys – koncernen (tkr)

	2013	2012
Den löpande verksamheten		
Resultat efter finansiella poster	1 880	-4 741
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet m.m.	911	1 051
Summa	2 791	-3 690
Kassaanalys från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	2 791	-3 690
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital		
Ökning(+)/minskning(-) av varulager	-16	180
Ökning(+)/minskning(-) av rörelsefordringar	1 576	642
Ökning(+)/minskning(-) av rörelseskulder	542	297
Kassaflöde från den löpande verksamheten	4 893	-2 571
Investeringsverksamheten		
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar	-	-
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-535	-1 047
Investeringar i finansiella tillgångar	446	2 172
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-89	1 125
Finansieringsverksamheten		
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-	-
Årets kassaflöde	4 804	-1 446
Likvida medel vid årets början	14 104	15 550
Likvida medel vid årets slut	18 908	14 104

Tilläggsupplysningar till kassaflödesanalys

	2013	2012
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet m.m.		
Avskrivningar av immateriella och materiella anläggningstillgångar	911	1 051
Nedskrivningar av kortfristiga placeringar	-	-
Summa	911	1 051

Noter

Not 1

Redovisnings- och värderingsprinciper – HRF och koncernen

Belopp i tkr om inget annat anges.

Organisationens redovisnings- och värderingsprinciper överensstämmer med Årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd.

I de fall det saknas ett allmänt råd från Bokföringsnämnden har i förekommande fall vägledning hämtats från Redovisningsrådets rekommendationer.

HRF tillämpar FRILs "Styrande riktlinjer för årsredovisning".

Tillgångar och skulder har värderats till anskaffningsvärden om inget annat anges nedan.

Intäktsredovisning

Intäkter redovisas till det verkliga värdet av vad som erhållits eller kommer att erhållas.

Aktier och andelar

Kortfristiga innehav av aktier och andelar värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och verkligt värde (marknadsvärde). Långfristiga innehav värderas till anskaffningsvärdet. Om det verkliga värdet minskat och denna värdenedgång kan antas vara varaktig görs nedskrivning.

Fordringar

Fordringar upptas till det belopp som efter individuell provning beräknas bli betalt.

Anläggningstillgångar

Immateriella och materiella anläggningstillgångar avskrivs systematiskt över den bedömda livslängden. Härvid tillämpas följande avskrivningstider:

Balanserade avgifter för utveckling av liknande arbeten	5 år
Goodwill	5 år
Datautrustning	3 år
Inventarier	5 år

Varulager

Varulager har värderats till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen.

Erforderligt avdrag för inkurans har gjorts.

Koncernredovisning

Koncernredovisning har upprättats i enlighet med Redovisningsrådets rekommendation (RR1:00). Koncernredovisningen omfattar de företag i vilka HRF direkt eller genom dotterföretag innehar mer än 50% av röstetalet eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande enligt ÅRL 1:4.

Not 2

Nettoomsättning – HRF	2013	2012
Deltagaravgift	53	477
Försäljning, sponsring, reklam och annonser	2 208	2 256
Arvfondsbidrag	1 306	-
Övriga bidrag	759	727
Summa	4 326	3 460

Nettoomsättning – koncernen	2013	2012
Deltagaravgift	53	477
Försäljning, sponsring, reklam och annonser	7 882	8 338
Arvfondsbidrag	1 306	-
Övriga bidrag	759	727
Summa	10 000	9 542

Not 3

Övriga externa kostnader – HRF	2013	2012
Lokalkostnader	4 213	3 804
Kontorsmaterial/trycksaker	1 225	1 326
Porto/telekostnader	3 456	3 538
Tryckkostnader	1 717	1 685
Konsultkostnader	3 368	5 056
Konferenskostnader	1 254	3 864
Kontorsersättning	1 833	1 812
Lämnade bidrag etc	1 833	1 877
Resekostnader	1 378	1 653
Annonsering/reklam/PR	987	1 314
Övrigt	3 803	3 528
Summa övriga externa kostnader	25 067	29 457

Övriga externa kostnader – koncernen	2013	2012
Lokalkostnader	4 335	3 925
Kontorsmaterial/trycksaker	1 231	1 335
Porto/telekostnader	3 471	3 546
Tryckkostnader	1 717	1 685
Konsultkostnader	3 484	5 912
Konferenskostnader	1 254	3 864
Kontorsersättning	1 833	1 812
Lämnade bidrag etc	1 833	1 877
Resekostnader	1 389	1 682
Annonsering/reklam/PR	1 160	1 561
Övrigt	4 586	3 698
Summa övriga externa kostnader	26 293	30 897

Not 4

Arvode och kostnadsersättning till revisorer – HRF, i kr	2013	2012
KPMG AB		
Revisionsarvode	240 000	249 968
Övriga uppdrag	110 000	110 954
Summa	350 000	360 922

**Arvode och kostnadsersättning till revisorer –
koncernen, i kr**

	2013	2012
KPMG AB	290 000	299 968
Övriga uppdrag	110 000	110 954
Summa	400 000	410 922

Not 5

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader – HRF	2013	2012
Löner och andra ersättningar		
Styrelse och generalsekreterare	2 534	2 392
Övriga anställda	19 567	20 002
Summa löner och andra ersättningar	22 101	22 394
Sociala kostnader	8 729	8 227
(varav pensionskostnader)	(2 228)	(1 696)
Övriga personalkostnader	924	1 052
Summa personalkostnader	31 754	31 673

Av pensionskostnader avser 107 tkr (100 tkr) organisationens styrelse och generalsekreterare.

Generalsekreterarens uppsägningsvillkor följer kollektivavtalet.

**Löner, andra ersättningar och sociala kostnader –
koncernen**

	2013	2012
Löner och andra ersättningar		
Styrelse och generalsekreterare och VD	3 839	3 535
Övriga anställda	19 901	20 316
Summa löner och andra ersättningar	23 740	23 851
Sociala kostnader	9 660	9 021
(varav pensionskostnader)	(2 635)	(2 025)
Övriga personalkostnader	-972	1 086
Summa personalkostnader	34 372	33 958

Av pensionskostnaderna avser 513 tkr (429 tkr) organisationens styrelse/generalsekreterare/VD.

Generalsekreterarens uppsägningsvillkor följer kollektivavtalet.

Uppsägningstiden från HRF Hörteknik ABs sida är 12 månader för VD.

Uppsägningstiden från Forskningsinstitutet Hörselbron ABs sida är 12 månader för VD.

Not 5, forts.

Medelantal anställda	2013			2012		
	Antal	Män	Kvinnor	Antal	Män	Kvinnor
HRF	37	12	25	37	13	24
HRF, gåvoförmedlare	37	6	31	39	6	33
HRF Hörteknik AB	2	0	2	2	0	2
Forsk.ins. Hörselbron AB	1	1	0	1	1	0
Summa	77	19	58	79	19	61

Beräkning baseras på Nyckeltalsinstitutets och Bokföringsnämndens metod.

Styrelseledamöter – HRF	2013			2012		
	Antal	Män	Kvinnor	Antal	Män	Kvinnor
Styrelseledamöter	11	3	8	11	3	8
Generalsekreterare och andra ledande befattningshavare	5	3	2	5	3	2

Styrelseledamöter – koncernen	2013			2012		
	Antal	Män	Kvinnor	Antal	Män	Kvinnor
Styrelseledamöter	20	11	9	20	11	9
Generalsekreterare och andra ledande befattningshavare	7	4	3	7	4	3

Not 6

Immateriella tillgångar – HRF	2013	2012
<u>Ackumulerade anskaffningsvärden</u>		
Vid årets början	847	847
Balanserade utvecklingskostnader	-	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	847	847

<u>Ackumulerade avskrivningar enligt plan</u>		
Vid årets början	-339	-169
Årets avskrivningar	-169	-170
Utgående ackumulerade avskrivningar	-508	-339

Utgående planenligt restvärde – HRF	339	508
--	------------	------------

Immateriella tillgångar – koncernen	2013	2012
<u>Ackumulerade anskaffningsvärden</u>		
Vid årets början	847	847
Balanserade utvecklingskostnader	-	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	847	847

Not 6, forts.
Ackumulerade avskrivningar enligt plan

Vid årets början	-339	-169
Årets avskrivningar	-169	-170

Utgående planenligt restvärde – koncernen **339** **508**

Goodwill – koncernen **2013** **2012**

Ackumulerade anskaffningsvärden

Vid årets början	50	50
Inköp	-	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	50	50

Ackumulerade avskrivningar enligt plan

Vid årets början	-50	-50
Årets avskrivningar	-	-
Utgående ackumulerade avskrivningar	-50	-50

Utgående planenligt restvärde – koncernen **0** **0**

Not 7

Materiella tillgångar – HRF **2013** **2012**

Ackumulerade anskaffningsvärden

Vid årets början	11 266	11 016
Inköp	535	1 047
Utrangeringar	-122	-797
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	11 679	11 266

Ackumulerade avskrivningar enligt plan

Vid årets början	-9 916	-9 850
Årets avskrivningar	-736	-863
Utrangeringar	122	797
Utgående ackumulerade avskrivningar	-10 530	-9 916

Utgående planenligt restvärde – HRF **1 149** **1 350**

Materiella tillgångar – koncernen **2013** **2012**

Ackumulerade anskaffningsvärden

Vid årets början	11 357	11 107
Inköp	535	1 047
Utrangeringar	-122	-797
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	11 770	11 357

Not 7, forts.
Akkumulerade avskrivningar enligt plan

Vid årets början	-9 986	-9 902
Årets avskrivningar	-741	- 881
Utrangeringar	122	797
Utgående ackumulerade avskrivningar	-10 605	-9 986
Utgående planenligt restvärde – koncernen	1 165	1 371

Not 8
Långfristiga värdepappersinnehav – HRF
Akkumulerade anskaffningsvärden

Vid årets början	1 751	1 751
Inköp	-	-
Summa	1 751	1 751

<u>Företag</u>	bokfört värde	2013	2012
Stiftelsen Rikstolkjänst		1	1
HRF Hörteknik AB		1 300	1 300
Carlborgsons Gård/Västanvik folkhögskola		-	-
Forskningsinstitutet Hörselbron AB		450	450
Summa		1 751	1 751

Långfristiga värdepappersinnehav – koncernen	2013	2012
Akkumulerade anskaffningsvärden	1	1
Summa	1	1

<u>Företag</u>	bokfört värde	2013	2012
Stiftelsen Rikstolkjänst		1	1
Carlborgsons Gård/Västanvik folkhögskola		-	-
Summa		1	1

Not 9

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter – HRF	2013	2012
Förutbetalda hyror	769	766
Övriga poster	473	399
Summa	1 242	1 165

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter – koncernen	2013	2012
Förutbetalda hyror	774	771
Övriga poster	477	403
Summa	1 251	1 174

Not 10

Kortfristiga placeringar – HRF och koncernen	bokfört värde	markn. värde
	2013-12-31	2013-12-31
Aktier i börsnoterade bolag	485	483
Aktier/andelar övriga bolag	1 888	2 436
Summa	2 373	2 819

HRFs aktier och fonder (redovisas i kr)	Aktieportfölj 2013-12-31		
SVENSKA AKTIER	antal	bokfört värde	markn. värde
Handelsbanken			
Korträntefond Sverige	393	40 409	40 707
Sverige/Världen	233	42 422	47 915
Summa utländska fonder		82 831	88 623

Summa värdepapper Handelsbanken	82 831	88 623
--	---------------	---------------

Swedbank Robur fonder			
Humanfonden	245	143 086	188 992
Banco Likviditetsfond	33	3 358	3 358
Kapitalinvest	665	41 793	46 489
Bas Mix	2 167	46 185	48 634
Summa Swedbank Robur fonder		234 422	287 472

Swedbank Robur International SICA			
Absolutavk Plus	8 648	1 043 805	1 076 580
Summa		1 043 805	1 076 580

Summa värdepapper Swedbank	1 278 227	1 364 052
-----------------------------------	------------------	------------------

Värdepapper Nordea			
Räntefonder			
Nordea Institutionella kortränta	450	527 345	538 323
Summa Nordea räntefonder		527 345	538 323

Aktier			
Bank och finans			
Industrivärden A	46	5 460	6 044
Industrivärden C	10	1 101	1 223
Summa bank och finans		6 561	7 267

Not 10, forts.
Sällanköpsvaror

Electrolux B	126	20 979	21 231
Husqvarna A	56	1 962	2 162
Husqvarna B	188	6 595	7 279
Summa sällanköpsvaror		29 536	30 672

Industri och tjänster

ABB Ltd	129	18 524	21 930
Atlas Copco A	273	43 079	48 676
Atlas Copco B	137	19 317	22 358
Sandvik	273	21 485	24 761
Volvo AB A	59	5 165	4 986
Volvo AB B	122	10 687	10 303
Summa industri och tjänster		118 259	133 014

IT

Ericsson AB A	294	21 609	21 903
Ericsson AB B	2 319	271 499	182 042
Ericsson opt ERICB4B80	-23	-4 120	-5 980
Summa IT		288 988	197 965

Hälsovård

AstraZeneca	131	41 972	50 173
Summa hälsovård		41 972	50 173

Summa aktier
485 316 419 091
Sammanställning av värdepapper

	bokfört värde	markn. värde
Aktier	485 316	419 091
Handelsbanken	82 831	88 623
Swedbank	1 278 227	1 364 052
Nordea	527 345	538 323
Summa	2 373 719	2 410 089

Summa kortfristiga placeringar
2 373 719 2 410 089

Not 11

Eget kapital – HRF

	Donations kapital	Ändamåls- best medel	Balanserat kapital	Totalt eget kapital
Ingående balans	258	1 947	16 792	18 997
Utnyttjande	0	0	0	0
Ändamålsbestämda medel	0	0	0	0
Årets resultat	0	0	0	1 752
Utgående balans	258	1 947	16 792	20 749

Eget kapital – koncernen

Ingående balans	258	1 947	15 870	18 075
Utnyttjande	0	0	0	0
Ändamålsbestämda medel	0	0	0	0
Årets resultat	0	0	0	1 880
Utgående balans	258	1 947	15 870	19 955

Not 12

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter – HRF	2013	2012
Upplupna löner	643	593
Semesterlöner	923	904
Upplupna sociala avgifter	858	822
Upplupen komptid	647	305
Övriga interimsskulder	289	371

Reserverade medel

NHS	279	312
Carl Schmidts fond utdelning 2013	50	-
Arvfondsprojekt	334	-
Bolivia	135	135

Summa	4 158	3 442
--------------	--------------	--------------

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter – koncernen

	2013	2012
Upplupna löner	643	593
Semesterlöner	1 037	990
Upplupna sociala avgifter	893	850
Upplupen komptid	647	305
Övriga interimsskulder	340	501

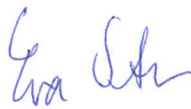
Not 12, forts.
Reserverade medel

NHS	279	312
Carl Schmidts fond utdelning 2013	50	-
Arvsfondsprojekt	334	-
Bolivia	135	135
Summa	4 358	3 686

Stockholm 2014-04-24

Jan-Peter Strömberg

Eva Sten

Carina Albertsson

Eva Blomquist

Lena Thorén

Lars Lindberg

Marianne Morin

Kristina Olsson

Ritva Tamminen

Sune Wadenheim

Agneta Österman

Hans Ericson
generalsekreterare

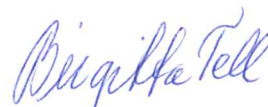
Vår revisionsberättelse har lämnats 2014-04-25

Mikael Käll

Arne Andersson

Birgitta Tell

Revisionsberättelse

Till kongressen i Hörselskadades Riksförbund, org. nr 802004-4510

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Hörselskadades Riksförbund för år 2013.

Styrelsens ansvar för årsredovisningen och koncernredovisningen

Det är styrelsen som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och för den interna kontroll som styrelsen bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och koncernredovisningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige. Dessa standarder kräver att vi följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen och koncernredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur föreningen upprättar årsredovisningen och koncernredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i föreningens interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Uttalande

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen och koncernredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderföreningens och koncernens finansiella ställning per den 31 december 2013 och av dessas finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar samt stadgar

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Hörselskadades Riksförbund för år 2013.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala oss om förvaltningen på grundval av vår revision. Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige.

Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i föreningen för att kunna bedöma om någon styrelseledamot har företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Uttalande

Vi tillstyrker att kongressen beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm den 15 maj 2014

Arne Andersson

Birgitta Tell

KPMG AB

Mikael Käll
Auktoriserad revisor